ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

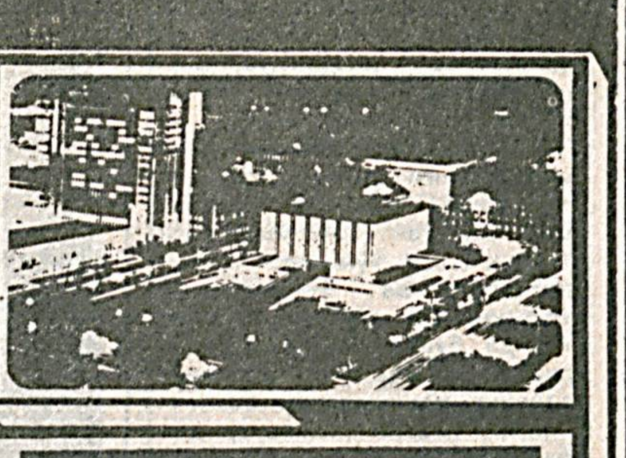

Газета 1966 йил 1 юлдан чиқа бошлаган

№ 135 (8. 077) ◆ 1992 йил ◆ 10 июль, жума ◆ Нархи 2 сўм.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

⊙ Сирдарё вилояти маркази ва марказга туташ бўлган районларнинг аҳолиси бешта каналнинг ҳаммаси бўйича телевизион кўрсатувларни томоша қилиш имкониятига эга бўлдилар. Бу ерда кўрсатувларни олиб берадиган станция жиҳозлари қайтадан созланди. Ана шунинг шарофати билан Гулистон телевидениесини яратиш имконияти ҳам туғилди.

⊙ Қашқадарё вилоятида савдо-ишлаб чиқариш концерни ташкил этилди. Бўлиб ўтган ташкилий қурултойда унинг қатнашчилари концерн низомини қабул қилдилар ва аҳолини энг зарур озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилашга қаратилган истиқболли вазифаларни муҳокама этдилар.

⊙ Андижонда Фарғона водийсида биринчи бўлиб Ўзбекистон Республикаси Муҳандислар академиясининг бўлими ташкил этилди. Вилоят иқтисодиётини ривожлантиришга ёрдам кўрсатиш, илмий ишларни моддий жиҳатдан таъминлаш, юксак малакали ходимлар тайёрлаш, бугунги кунда турган энг муҳим муаммоларни ҳал этишда олимларнинг саъй-ҳаракатларини бирлаштириш, илмий-ишланмаларни кенг тадбиқ этиш академия бўлими олдида турган вазифалар сирасига киради.

⊙ Учқўрғон ун комбинати ходимлари буғдойнинг қаттиқ навидан ун ишлаб чиқаришни йўлга қўйдилар. Бу уннинг ўзига хос жиҳати шундаки, ундан тайёрланадиган макарон маҳсулотлари юксак сифати билан алоҳида ажралиб туради. Янги маҳсулотнинг дастлабки туркуми Наманган, Қува, Бухоро макарон фабрикаларига жўнатилди.

⊙ Нукусдаги сут-мой заводи ходимлари ўзлари ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг бир қисмини савдо ташкилотлари хизматини четлаб ўтган ҳолда сотишга қарор қилдилар. Яқинда бу ерда тайёрланиши йўлга қўйилган янги «Шифо» деб аталувчи чанқовбосди парҳез ичимлигини корхона ходимларининг ўзлари аҳоли гавжум бўладиган жойларда сотишни режалаштирдилар. Бу ерда шуни айтиш кераки, Нукусдаги бир қанча бошқа корхоналар бундан илгарироқ ўз маҳсулотини харидорларга сотишнинг ана шундай усулини йўлга қўйган эдилар.

ҲАМДУСТЛИКДА

⊙ «Аэрокосмик суратлари маълумотларига кўра, бу йил Россияда дон ҳосилининг 98 миллион тоннага яқин бўлиши кутилмоқда», — деб хабар берди 8 июль куни Россия Федерацияси қишлоқ хўжалик вазири Виктор Хлистун.

⊙ Бешкекда биринчи қирғиз-швейцар акционерлик-тижорат банки очилди.

⊙ Кеча Грузиянинг ғарбидаги Канти аҳоли пунктидан узоқ бўлмаган жойда Грузия ҳукумати бош вазири ўринбосари Александр Кавсадзенинг автомобили портлади. Ҳамроҳ бўлиб бораётганлардан бир киши ҳалок бўлди. А. Кавсадзенинг тақдири ҳозирча номаълум бўлиб турибди.

ХОРИЖДА

⊙ 1990 йили ўз лавозимидан айрилган Болгариянинг сўнгги социалистик бош вазири Андрей Луканов пайшанба куни ҳибсга олинди. Икки кун муқаддам у парламентдаги дахлсизликдан ҳам маҳрум бўлган эди.

⊙ Албаниянинг собиқ 19 коммунист раҳбари, шу жумладан Анвар Хўжанинг рафиқаси ҳам камомадда айбланиб, судга ҳукм қилинадилар, деб хабар берди Тиранадан Рейтер агентлиги.

⊙ Олтмиш тўрт ёшли Белаид Абдесслам чоршанба куни Жазоирнинг янги бош вазири этиб тайинланди.

** Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт*

«ТОШИНТЕРМ»— ТАЪТИЛДА

«ТОШИНТЕРМ» ўзбек-хитой қўшма корхонаси жамоасининг тўлалигича меҳнат таътилига чиқиши баъзи бир одамларни таажжублантирмоқда. Мухбиримиз бу воқеага ойдинлик киритиш мақсадида корхона бош муҳандиси В. Н. Лепицага мурожаат қилди.

— Ҳеч қандай ғайритабиий воқеа содир бўлгани йўқ, — деди Владимир Николаевич, — «Тошинтерм» жамоаси белгиланган меҳнат таътилига чиқди. Бизда ўрнатилган тартибга кўра, меҳнаткашларимиз бир йўла бир вақтда таътилга чиқишади. Ўтган йили ҳам июль ойида оммавий меҳнат таътили эълон қилинганди. Бугунги кунда корхонада таъмирловчилар ва қурилиш-ободонлаштириш ишларини бажарувчи ишчиларгина меҳнат қилишаяпти. Улар асосий жамоа ҳордиқ чиқараётган бир пайтда, дастгоҳ-ускуналарни таъмирлашади, ишлаб чиқариш ва ёрдамчи бино иншоотларини қўлдан чиқаришади.

— Владимир Николаевич, умуман олганда биз оммавий таътилларга ўрганиб қолдик. Шаҳримиздаги баъзи корхоналар хом ашё ва материаллар таъминотидаги узилиш ёхуд тайёр маҳсулот бозорининг касодга учраши сабаб, маълум муддатга ўз ишчиларига таътил берган вақтлар ҳам бўлди. Шу маънода, «Тошинтерм»даги оммавий таътил ҳам бу муаммолар билан боғлиқ эмасми?

— Заррача. Мана уч йилдирки корхонамиз меҳнат таътилининг янги шаклини қўллаб келаяпти. Ривожланган ғарб мамлакатларидаги корхоналар таътилни шу тарзда ташкил этишади.

— Хўш, «Тошинтерм» дастгоҳлари энди қачон ишга тушади?

— Бир ойдан кейин.

Бозор муносабатларининг хилма-хил жиҳатлари қаторида Тошкентга меҳнат таътили соҳасида ҳам янги андоза кириб келди, чоғи. Масалан, Италияда июль ойи бутун мамлакат учун «осуда мавсум» ҳисобланади. Корхоналар тўхтайди, муассаса эшиклари беркилади, ҳукумат тўлалигича денгиз бўйига дам олишга кетади. Ҳатто футбол биринчилигида танаффус эълон қилинади. Ҳар қандай ташаббуснинг ўзига хос яхши ва ёмон томонлари бўлади. Лекин ҳамма баббаравар меҳнат таътилига чиқишининг ибрат олса арзийдиган томонлари бор. Биринчидан, ижтимоий адолат тантана қилади — дам олишми, ҳамма дам олади. Иккинчидан, корхоналардаги ишлаб чиқариш воситалари сифатли, пишиқ таъмирланиши учун имконият яратилади.

Дарвоқе, республикамизда «Тошинтерм»гача ҳам бундай таътилни «қўллаган» корхоналар анча бўлган. Ишонмайсизми? Хоҳлаган пахта тозалаш заводини олинг, ёзда таъмирловчилардан ташқари ишлаётган бирорта одамга кўзингиз тушмайди. Чунки ҳамма меҳнат таътилида бўлади.

Комил НУРМУҲАМЕДОВ.

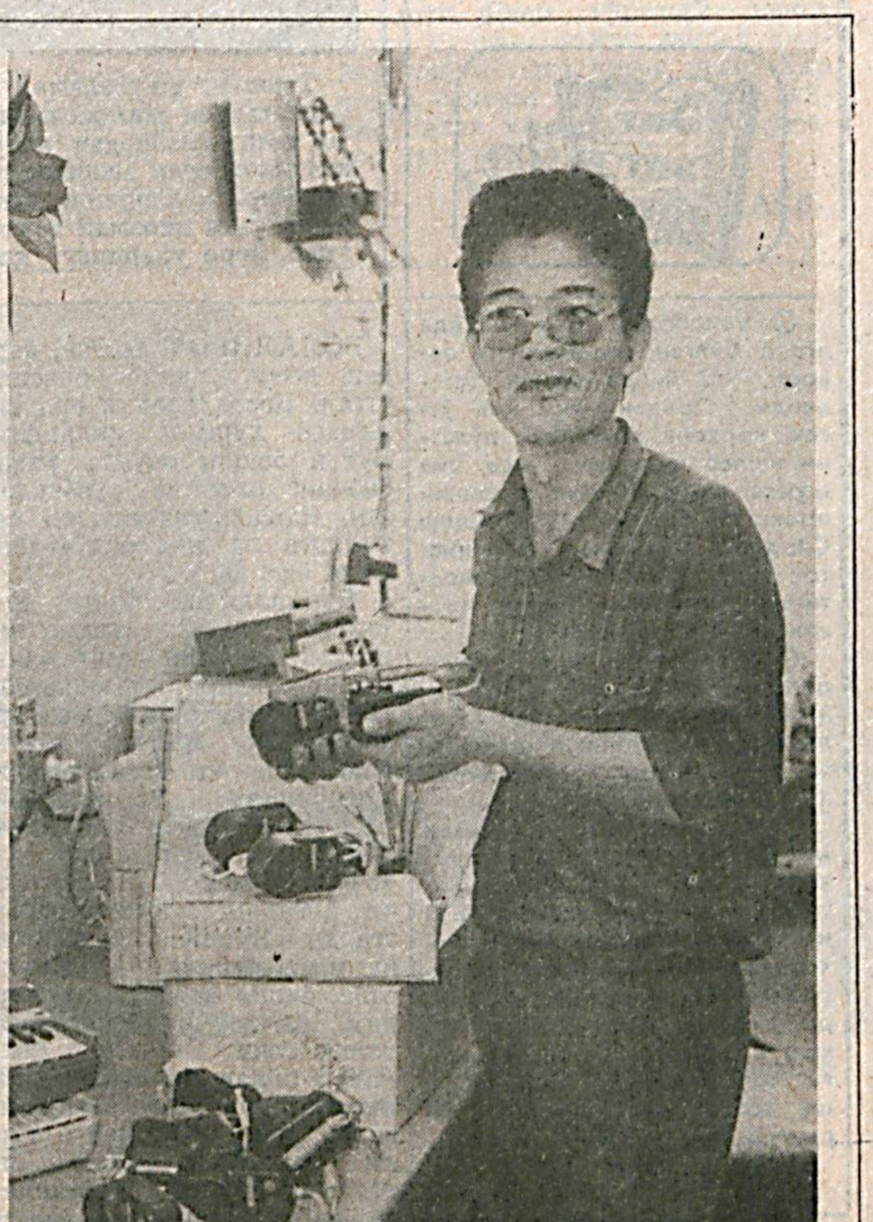

Машҳур россиялик иқтисодчи Татьяна Корягинанинг фикрича, собиқ иттифоқда ишлаб чиқарилган ялпи маҳсулот ҳажмининг учдан бирини ҳарбий-қурилиш мажмуаси етказиб берган. Жаҳонда қуролсизланиш, ҳарбий доктриналарнинг ўзгариши натижасида ҳарбий мақсадларда маҳсулот ишлаб чиқарган саноат корхоналарини қайта ихтисослаш, халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришга йўналтириш, бир сўз билан айтганда конверсияни тақозо этмоқда. Йўналишини ўзгартираётган корхоналар шаҳримизда ҳам бор.

СУРАТЛАРДА: «Технолог» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг қаттиқ қотишмалар бўлими ходимлари Николай Нишпал (чапдан) Алишер Зокиров, Нодира Шариповалар, «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош заводи ҳисобланмиш электрон техника заводининг халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқарувчи бўлинмаси ишчиси (ўнгда) Ҳаким Ғоибназаров.

Марат Болтабоев суратлари.

** ХДП ахбороти*

МУҲОКАМАДА— ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯЛАШ

ЯҚИНДА Ўзбекистон Халқ демократик партияси Чилонзор район кенгашининг IV пленуми бўлиб ўтди. Унда район кенгашининг биринчи котиби Эргаш Самиғов «Партия ташкилотларининг район аҳолиси ва меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоя қилишдаги вазифалари тўғрисида» маъруза қилди.

Маъруза юзасидан бўлган музокараларда район ижтимоий-таъминот бўлими мудираси Татьяна Усмонова, республика ташхис қўйиш маркази директори Дилфуза Гуломова, 6-ҳудудий партия ташкилоти котиби Ёқубжон Содиқов, уруш ва меҳнат фахрийлари район кенгашининг раиси Василий Зайцев, 3-ҳудудий партия ташкилоти котиби Рауф Ҳожибоев, катта Чилонзор маҳалласи партия ташкилотининг ижроия бюроси аъзоси Шерали Тошланов, Тошкент метро қурилиши бошланғич партия ташкилоти котиби Юрий Иванович Тимофеев ва бошқалар қатнашдилар. Маърузачи ва нотиқлар республика Президенти ҳамда ҳукумати томонидан ҳимоялаш соҳасида чиқарилган фармону қарорларнинг жойларда бажарилишида партия ташкилотлари олиб бораётган ижобий ишларга тўхталдилар. Шу билан биргаликда улар ижтимоий ислоҳотнинг олиб борилиши кутилган самарани бермаётганлигини очиқ-ойдин эътироф этишди. Хўжалик алоқаларининг нотекислиги натижасида саноат, транспорт ва қурилиш соҳасидаги кўплаб корхоналар оғир аҳволга тушиб қолди. Натижада, кейинги 2 ой давомида меҳнат бозорини ташкил этадиган одамлар сони районда 8,6 баравар кўпайди. Бу — хом ашё ва қурилиш материаллари танқислиги сабабли қатор корхоналарда қисқартирилган ишчи кучларининг ўсиши оқибатидир.

Нотиқлар қисқартирилишга тушган ишчи кучларини ижтимоий ҳимоялашни кучайтириш, янги кичик корхоналар очишни кўпайтириш орқали ишсизларга иш топиб бериш чораларини кўришни таъкидладилар.

Пленумда кўрилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

Шунингдек, пленумда ташкилий масала ҳам кўрилди. Олим Жўраевич Исмоилов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон ХДПси Чилонзор район кенгаши ижроия бюроси аъзолигидан озод этилди. Ҳозир район ҳокими бўлиб ишлаб турган Анвар Маҳмудович Алиев Ўзбекистон ХДП Чилонзор район кенгаши ижроия бюросининг аъзоси этиб сайланди. III пленумдан IV пленумгача ўтган вақт давомида янгидан ташкил этилган бошланғич партия ташкилотлари мазкур анжуманда рўйхатга олинди.

Пленум ишида Ўзбекистон ХДПси Тошкент шаҳар Кенгашининг котиби Виктор Петрович Медведев қатнашди ҳамда нутқ сўзлади.

Худойназар ҒОИИБОВ.

ТУРК БИРОДАРЛАРИГА РАҲМАТ!

ЯҚИНДА Юнусобод районидаги «Янгиариқ» маҳалласида бўлиб ўтган мажлисда шу маҳалла комитети раиси Кабир Комилов маҳалла аҳлига ҳисобот берди. Раиснинг ҳисоботига кўра қийин иқтисодий шароитда туркиялик биродарлар берган беғараз ёрдам туфайли 1150 килограмм ун, 480 килограмм шакар, 130 килограмм макарон, 120 килограмм гуруч ва ёғ келтирилиб маҳалла фуқароларига тарқатилди. Бу моддий ёрдамни тарқатишда оилаларнинг турмуш шароити ҳисобга олинган, етим-есир, кекса ногиронлар ва кўп болали оилаларга биринчи навбатда неъматлар улашилди.

Маҳалла аҳли оғир иқтисодий тангликни бошидан кечираётганда ёрдам қўлини чўзган қардош турк халқига ўз миннатдорчилигини билдирди. Йиғилганларнинг кўпчилиги озиқ-овқатларни муҳтож оилаларга уйма-уй юриб тарқатган маҳалла комитети раиси Кабир Комилов ва омбор мудири Тўлқин Умаровга уларнинг одамийлиги ва диёнати учун ўз раҳматларини айтдилар.

Абдуфаттоҳ ҳожи НАБИХЎЖАЕВ, «Янгиариқ» маҳалласи оқсоқоли.

** Маҳалла фаоллари билан учрашув*

ТАЪМИНОТДАН КЎНГИЛ ТЎҚ

КЕЧА «Ўзбексавдо» республика давлат акционерлик ассоциациясининг шинамгина залига шаҳримиздаги бир гуруҳ маҳалла оқсоқоллари, район маҳаллалар кенгашларининг раислари ташриф буюришди. Бир пиёла чой устида бошланган мулоқотни халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши маҳалла ва уй комитетлари билан ишлаш доимий комиссиясининг раиси Шукур Темуров очди.

— Бугунги учрашувни ташкил этишимиздан мақсад, — деди у маҳалла фаолларини ассоциация раҳбарлари билан таништирар экан, — савдо соҳасидаги аҳвол билан яқиндан танишиш, маҳаллаларда юзага келган муаммо ва камчиликлар ҳақида очиқ-ойдин фикрлашиб олишдир. Ҳозирги бозор иқтисодиётининг қийин дамларида бу жуда муҳим деб ўйлайман.

Шундан сўнг «Ўзбексавдо» республика давлат акционерлик ассоциациясининг раиси Мираброр Усмонов йиғилганларга ўзи раҳбарлик қилаётган тармоқда амалга оширилаётган ишлар, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, шунингдек кейинги пайтда яратилаётган қулайликлар тўғрисида батафсил гапириб берди.

— Ишимизда бурилиш ясаш мақсадида савдо вазирлиги ўрнига давлат акционерлик ассоциацияси ташкил этдик, — деди Мираброр Зуфарович. — Бундан кўзланган асосий мақсад хизмат маданиятини ошириш, савдо шаҳобчаларини хусусийлаштириб, халқимизнинг қўлига топширишдир. Шунда рақобат кучаяди, хизмат даражаси яхшиланади. Янгидан тузилган «Савдо тараққиёти» бирлашмаси бошқа давлатлар, хусусан хориж билан ҳамкорликни кенг йўлга қўяди. Ҳозир асосий вазифа қўлга киритган мустақиллигимизни мустаҳкамлаш эканлигини ҳар биримиз чуқур ҳис қилиб турибмиз. Бунинг учун эса биринчи навбатда иқтисодий муаммоларни ҳал қилиш зарур. Биз аҳолини етарли миқдорда озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, саноат молларига бўлган эҳтиёжини қондириш учун бор имкониятларни ишга солаяпмиз. Республикамизда бир кунда 900 тонна ун кетади, Бир килоси 27 сўмга тушаяпти. Шакар 7—8 та хорижий давлатлардан келтириляпти. Буғдой ва гўшт таъминоти билан шахсан Президентимизнинг ўзи қизиқиб бораяпти. Бу маҳсулотлар уч кунга етадиган даражада кам қолган оғир вазиятлардан чиқиб кетдик. Бу ёғи яхши бўлиши кутилмоқда. Саноат моллари аста-секин арзонлашиб боради. Келин-куёвларга бериладиган мебелларнинг имтиёзли савдоси ташкил этилади. Хорижий давлатлар билан алоқаларимиз яхши самара беряпти. Финляндияда ўз фирмамизни очдик. Туркия савдо-сотиқ борасида катта ёрдам беряпти. Келгусида маҳаллаларда қурилаётган уйларда баққоллик дўконлари ҳам бўлишига эришмоқчимиз. Белгилаётган барча режаларимиз турмуш даражасини яхшилаш, халқимиз фаровонлигини оширишга қаратилган.

Мулоқот давомида фаоллар сўз олиб, нарх-наво қимматлашиб бораётган ҳозирги даврда халқимизни ташвишга солаётган масалалар ҳусусида ўз фикр-мулоҳазаларини баён этдилар.

— Раисимизнинг сўзларидан қониқиш олдик, — деди Шайхонтоҳур район маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгашининг раиси Ёдгор Обидов. — Бугун дилимиздаги гапларни очиқ-ойдин айтишимиз керак. Кейинги пайтда тижорат дўконлари кўпайиб кетди. Биргина Ўрда даҳасида 8 таси очилди. Бу жойларда нарх-наво осмонда. Давлат дўконларида эса керакли молларни тополмайсиз. Ваҳоланки тижорат дўконларидаги моллар давлат томонидан ишлаб чиқарилган. Шундай экан савдо шохобчаларидаги нарх-навони қатъий назорат қилиш зарур.

— Мен 32 йилдан бери маҳалла раисиман, одамлар дардини яхши биламан, — деди Миробод районидаги «2-Сариқўл» маҳалла комитетининг раиси Носир Абдураззоқов. — Асосий мақсад халққа хизмат кўрсатишми, аввало маҳаллаларда жойлашган дўконларга эътиборни қаратиш зарур. Уларнинг хусусийлаштирилишига қарши эмасман. Аммо ҳашар йўли билан қурилган савдо шохобчаларини маҳалла ихтиёрига ўтказишни ўйлаб кўриш зарур.

Учрашув чоғида шунга ўхшаш бошқа кўплаб таклифлар ҳам айтилди. Сергели районидаги Ўзгариш маҳалла комитетининг раиси аҳолини етарли миқдорда гўшт маҳсулоти билан таъминлаш учун биринчи навбатда хонадонларда ёрдамчи хўжаликни ривожлантириш лозимлигини таъкидлади. Бунинг учун эса маҳаллаларда озуқа билан савдо қилувчи дўкон очиб, омухта ем, шулха, кунжара билан таъминлашни йўлга қўйиш керак. Шунда арзон гўшт етиштирилади. Ҳамза район маҳаллалар кенгашининг раиси Неъматжон Ҳасанов эса комитетлар маҳаллалар ҳудудидаги дўкон мудирларини ҳар йили аттестациядан ўтказишаётгани ва бу яхши натижалар бераётганини гапириб ўтди. Шунингдек у, бугунги мулоқот республика миқёсида ташкил этилса фойдадан ҳоли эмас, деди. Юнусобод районидаги «Янгиариқ» маҳалла комитетининг раиси Кабир Комилов эса маҳаллаларда фаолият кўрсатаётган новвойхоналарга арзон ун етказиб бериш зарурлигини куюнчаклик билан гапирди.

Учрашув давомида Мираброр Усмонов йиғилганларнинг саволларига жавоб қайтарди. Шуниси қувончлики, мулоқотда кундалик эҳтиёж учун зарур бўлган гўшт, ун, ёғ, шакар ва бошқа маҳсулотлар етарли эканлиги ойдинлашди. Хавотирланишга ўрин йўқ. Республикамиз раҳбарияти ва Ўзбекистон давлат акционерлик ассоциацияси халқ эҳтиёжини қондириш мақсадида бор имкониятларни ишга солмоқда.

Самад ШОДМОНОВ.

СУРАТЛАРДА: учрашув пайтида.

Андрей Пишненко суратлари.

** 02 хабар беради*

ШУ йилнинг 29 июнидан 5 июлгача бўлган вақт ичида пойтахтда 314 та жиноий ҳаракат қайд қилинган. Шундан 196 таси «иссиғида» очиб ташланган. Жиноят статистикасининг хабарига кўра ўтган йили худди шу вақт ичида 379 та жиноят ҳисобга олинган бўлса, 134 таси фош этилган.

⊙ 29 июнь кеч соат 17 да Космонавтлар шоҳкўчаси билан Ш. Рашидов кўчаси туташган жойда Тошкент вилоятида туғилган, ҳали балоғат ёшига етмаган ўсмир талабанинг қўлидан ичида пули бор сумкачани олиб қочган. Жиноятчи қўлга олинган.

⊙ Минг афсуслар бўлсинки, кўпроқ ожизаларимиз жиноятчилар қурбони бўлиб қоляптилар. Бу гал ҳам шундай бўлди. Агар милиция ходимлари жиноят содир этилган жойда ҳозиру нозир бўлмаганларида 30 июнь куни куппа-кундузи ГУМда харид қилиш учун келган туркистонлик талаба жисмоний озор етказишни «ваъда» қилган безорига 1600 сўм пули бор ҳамёнини олдириши турган гап эди. Жиноятчи воқеа содир этилган жойда қўлга олинди.

⊙ Шу куни кечаси ички ишлар бўлимига «Шодлик» ресторани қаршисидаги хилватда соат 18.30 ларда икки номаълум одам 1968 йилда туғилган И. исмли аёлни куч ишлатиб зўрлагани ҳақида хабар келди. Район ички ишлар бўлими ходимларининг шубҳасига кўра 1971 йилда туғилган фуқаро Х. қўлга олинди. Тергов ишлари бошлаб юборилди.

⊙ Шу куни тунги соат 1 да икки номаълум шахснинг Туркистон ҳарбий округига қарашли ташкилотга кириб, қоровулга дўқ-пўписа билан тазйиқ ўтказиб «ГАЗ—24», «Москвич», «УАЗ—452» автомашиналарининг пеш ойналарини ўғирлаганларини хабар қилдилар. Ўз вақтида кўрилган чоралар туфайли 1961 йилда туғилган К. исмли бекорчи шахс ва 1958 йилда туғилган, бир ҳарбий қисмда ҳайдовчи бўлиб ишловчи М. исмли шахслар қўлга олинди. Талон-тарожликда шубҳаланаётган шахслар устидан жиноий иш қўзғатилиб тергов ишлари бошлаб юборилди.

⊙ 1 июль куни соат 11 ларда Шумилов шаҳарчасига жойлашган «Ташэлектромаш» заводи ҳудудида 1948 йилда туғилган К. исмли шахс қўлга олинганида чўнтагидан 4 грамм наша чиқди. К. нинг завод ҳудудидаги шахсий буюмлари текшириб кўрилганда 20 та пакетчага ўралган ва умумий оғирлиги 84,8 граммни ташкил қиладиган оғу топилди. Қўзғатилган иш бўйича тергов ишлари кетяпти.

⊙ Шу куни Иркутск кўчасида истиқомат қиладиган хонадон соҳибининг эшиги куппакундузи бузилиб, уйдан «Весна» телевизори, гилам ва кроссовка ўғирланган. Миробод район ИИБ ходимларининг қўллаган чоралари туфайли 1970 йилда туғилган К. исмли бекорчи қўлга олинган.

⊙ 3 июль куни соат 11 ларда Лисунов кўчасида шубҳа билан қўлга олинган Ф. исмли 1969 йилда туғилган, турар жойининг ва ишининг тайини йўқ фуқаронинг шахсий буюмлари кўздан кечирилаётганда 6 та патрони билан наган топилган.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бошқармаси матбуот шўъбаси.

ЕТТИНЧИ асрдан XIII асрнинг биринчи чорагигача бўлган давр минтақалардаги чуқур тарихий-маданий алмашинувлар билан характерланади. Ўрта Осиё учун ушбу давр араблар истилосидан бошланиб мўғуллар босқини билан тугайди. Араблар билан ушбу бепоён минтақага жаҳондаги энг таъсирли дин — ислом кириб келди.

Буюк, бепоён турк салтанати 200 йил гуллаб-яшнаб турди. Лекин турклар Эрон, Хитой, араб халифалигига қарши тўхтовсиз олиб борган жанглар ишлаб чиқаришни, маданий турмушни издан чиқарди, охир-оқибатда салтанат таназзулга юз тутди.

* Тошкент тарихига янгича назар

МОВАРАУННАҲР ЎТ ИЧИДА

Абу Райҳон Берунийнинг ёзувларига қараганда Ўрта Осиё ҳудудида 15 мустақил давлат барпо бўлади, аслида булар майда ҳокимликлар эди десак ҳам бўлади: Бухорода бухорхудотлар, Хоразмда Хоразмшоҳлар, Фарғона ва Самарқандда ихшидлар. Самарқанд ва Хўжанд ўртасида Усрушана, Ўрта Сирдарёда Чоч вилоятлари бор эди.

Бу даврлар феодал муносабатларнинг илк куртаклари бўрта бошлаган дамлар эди. Чоч аҳолиси, қўшни вилоятларда бўлгани каби уч гуруҳга бўлинган эди. Биринчи гуруҳ озод деҳқонлар бўлиб, алоҳида кийим ва тилла камар, махсус қуроллари билан ажралиб турардилар. Иккинчи гуруҳни савдогарлар ташкил қилар, учинчи гуруҳ ишчилар, ҳунармандлар — кадиворлардан иборат эди. Чоч ҳукмдори тудун ёки тархон деб юритилар, у вилоятни бошқарар, ўлпон йиғарди, унинг ўз махсус гвардияси — чақирлари бўлар эди.

Чоч ўзининг чарм маҳсулотлари, мўйналари билан машҳур эди. Чочдан от терисидан ишланган баланд эгарлар, чодирлар, кулолчилик буюмлари, тармевалар, отлар олиб кетишарди. Ўрта осиёлик савдогарлар ва ҳунармандлар, руҳонийлар ва мусаввирлар Марказий Осиё, Хитойнинг карвон йўллари бўйлаб, поёнсиз яйловларда макон тутишганди. Дунхуан вилоятида VIII асрдаги рўйхатга олишларда чочликлар самарқандликлар ва бухороликлардан кейин иккинчи ўринда туришган экан. Деворий рангтасвир суратлар жангчининг аждар билан олишуви қанотли маҳлуқотлар, арфа чалаётган қизлар, териларга ёзилган ҳужжатлар сосонийларнинг инсон қиёфаси акс эттирилган кумуш идишлар, қилич ва қалқонлар, археологлар топган бошқа буюмлар араблар истилосигача Ўрта Осиё ҳудудида яшаётган халқларнинг юксак маданиятидан ҳикоя қилади.

706 йилда араб халифасининг ноиби Ал-Ҳажжожнинг фармони билан Мовароуннаҳрга саркарда Қутайба ибн Муслим лашкар тортди. Маҳаллий аҳолининг қаттиқ қаршилигига қарамай араблар ўзаро иноқ бўлмаган вилоятларини куч билан бирин-кетин забт эта бошладилар.

Муҳаммад Наршахийнинг «Бухоро тарихи», X асрдаги бошқа қўлёзмаларда арабларнинг юришлари, Қутайбанинг зўрлик билан исломни олиб киргани батафсил ҳикоя қилинади.

«Қутайба уч бор мусулмонликка даъват қилди, — деб ёзади Наршахий, — лекин улар яна исломдан қайтиб, динсиз бўлдилар. Ниҳоят, тўртинчи марта Қутайба жанг билан шаҳарни олди; қаттиқ қийинчилик билан аҳоли дилига исломни солди... Қутайба ҳар томонлама уларга зулм кўрсатар эди. Охири Қутайба Бухоро аҳолисига ўз кулбаларининг ярмини арабларга бериш тўғрисида фармон чиқарди... Шундай қилиб Қутайба, Исломни сингдирди. Шариатни қарор топтириш йўли билан аҳолини бўйсундирди».

Бухорони забт этиб, Хоразм шоҳи Чачоқ билан сулҳ тузиб 712 йилда Қутайба Суғдиёнанинг пойтахти Самарқандни қамал қилди. Қамал бир ой чўзилди. Қамалдан тинкаси қуриган самарқандликлар ёрдам сўраб Чоч тудунига, Фарғона ихшидига, турк ҳоқонига ва Хитой императорига мурожаат қилади.

Араб тарихчиси Ат-Табарийнинг шоҳидлик беришича Чоч, Фарғона ҳукмдорлари Самарқандга ўзларининг терма отлиқ аскарларини турк ҳоқонининг ўғли саркардалигида жўнатадилар. Араб хуфялари бу ҳақда Қутайбага хабар келтирдилар. Қутайба пистирма қўйиб отряднинг кулини кўкка совуради. Самарқанд таслим бўлади.

713 йилда Қутайба Фарғона, Хўжандни тор-мор қилади. Усрушанани бўйсундиради. Чоч эса қаттиқ қаршилик кўрсатади. Унинг ҳукмдори Баҳодир тудун қўшинларини сақлаб қолиб, араблар билан сулҳ тузади. Бир йил ўтгандан кейин Қутайба яна Фарғона, Шош, Косон сари юриш қилади. Бу вилоятларни вайрон қилгач, у Ши шаҳрини (Ши «Тош» маъносини билдиради, Хитой манбаларида келтирилишича Шош, Шошкент маъносини беради) ўз қароргоҳига айлантиради.

723 йилда фарғоналик, чочлик ва туркларнинг бирлашган қўшинлари Фарғонада араб лашкарларини тор-мор қилди. Арабларга қарши ҳаракатлар вақти-вақти билан муваффақиятли борарди. Аҳвол оғирлашгани сари халифа ўз ноибини алмаштирарди. Мовароуннаҳр ноиби Наср ибн Сайёр даврида Шошга қарши янги юриш бўлди. Ғалаба ниҳоятда қимматга тушди. Шунинг учун ибн Сайёр босқинчилик сиёсатини ўзгартириб, маҳаллий амалдорлар билан яқинлаша бошлади. У мусулмонлардан олинадиган жон бошига солинадиган жузя солиғини бекор қилди. Шу тариқа унга хайрихоҳлар кўпайиб борди.

741 йилда Чоч тудуни Хитойга арабларга қарши уруш бошлашга даъват этиб, элчи юборди. Лекин хитойликлар бетараф қолиб, Чоч, Фарғона, туркларни бир-бирларига қарши қайрай бошлади. VIII асрнинг ўрталарида Хитой саркардаси Гяо Сянчжи Чоч тудунини ҳиёнатда айблаб ҳибсга олади ва Хитойга жўнатади. У ўша ерда ўлдирилади. Шундан кейин чочликлар Талас дарёсидан унча олисда бўлмаган ерда Хитой қўшинига ҳужум қилади. Уларга ёрдамга келган суғдлар, қарлуқлар ёрдамида беш кунлик жангдан кейин Хитой аскарлари тор-мор қилинади. Ушбу ғалаба Тошкент минтақасини Хитой империясининг харҳашасидан халос қилди.

Муборак ЮНУСХЎЖАЕВА,

Георгий НИКИТЕНКО,
тарих фанлари номзодлари.

⊙ Чирчиқ шаҳрида кимё ва энергетика, шунингдек, машинасозлик саноати ривож топди. «Чирчиқсельмаш» — Чирчиқ қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводи Улуғ Ватан уруши даврида эвакуация қилинган (1942 йил) Ростов қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ва Воронеждаги «Коминтерн» заводлари негизида бунёд этилди. Эндиликда бу корхона Ўзбекистоннинг машиналарни созловчи энг йирик жамоаларидан бири ҳисобланади.

Шаҳарларнинг иқтисодий тараққиёти

Энг, энг, энг...

⊙ Бекободда Ўрта Осиёда ягона бўлган металлургия заводи 1942 йилда қурила бошланди. Орадан икки йил ўтгач, корхона дастлабки пўлатни ишлаб чиқарган бўлса, яна шунча вақтдан сўнг биринчи прокатни берди. Шу тариқа Сирдарё соҳилида Ўзбекистон қора металлургия саноатининг дастлабки йирик корхонаси қад кўтарди.

⊙ 1964 йилда ишга туширилган Навоий кимё комбинати аммиак ва аммиакли селитра ишлаб чиқариш бўйича мамлакатда энг йирик корхоналардан биридир.

⊙ Инқилобдан кейинги давр ичида Фарғона шаҳри учун хос бўлган азалий саноат тармоқлари кенгайтирилибгина қолмай, балки янги корхоналар қуриб, ишга туширилди. 1921 йилда Ўрта Осиёда биринчи бўлган шойи тўқиш комбинати фойдаланишга топширилди. Кейинчалик шу асосда тўқимачилик фабрикаси ҳам қурилди.

Шавкат САЪДИЕВ
тайёрлади.

Тошкент ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоасининг аксарият қисми хотин-қизлардан иборат. Енгил саноатнинг оғир машаққати нозик, жуссали, мард аёлларнинг зиммасига тушмоқда. Шунга қарамай ҳеч ким нолимоқчи эмас, зеро уларнинг ҳаммаси шундай даргоҳда меҳнат қилаётгани билан фахрланади.

СУРАТДА: тикувчилик ишлаб чиқариш тармоғига қарашли 1-цех ишчилари, устоз-шогирдлар Гулноз Эрмаматова ва Гулдона Айтқуловалар.

Андрей Пишненко сурати.

* Миллий жиҳозларимиз

ГИЛАМ

БОЛАЛИГИМ асосан, қардош қозоқ халқи орасида ўтган. Қозоқ тилини она тилимдек ҳурмат қилардим. Бутун бошли овулда фақат бизнинг оиламиз ўзбеклар эди. Қардошларимизнинг сахийлиги ва меҳмондўстлиги жуда ёқарди.

Бу халқнинг ўзига хос томони шундаки, гилам, кигизлар бозордан сотиб олинмасди. Ўзлари тўқишарди, намат босишарди. Қайси қозоқ аёлини кўрмай, урчуқ чиғириқда ип йигиришгани йигиришган. Урчуқ таёқчаси ипга тўлса, уни калавалаб қўйишар, яна қўл урчуғида пахта, жунлардан ип йигириш қайта давом этарди. Кўпинча мўъжазгина мосламанинг ишлашини завқ билан томоша қилардим. Аёлларнинг қўллари толиқмасди. Ишлаётиб бошқалар билан бемалол гаплашишар, ип эса йигирилаверар эди. Ҳадемай, турли рангларда бўялган ипларнинг ёйилиб турганини кўрардим. Улар яна калавага ўраларди. Булар нимага керак экан, деб ўйлардим. Бир куни кенг майдонга ёғоч дастгоҳлар ўрнатилиб, рангли иплар соч толалари сингари тараб чиқилди. Бир оздан сўнг иплар тўқилиб, гиламга айлана бошлади. Бу юмуш шунчалик машаққатли эдики, ҳар кўрганда ачиниб ўтардим. Дастгоҳдаги иплар жуда секин тўқиларди.

Сирасини айтганда гиламнинг қандай тўқилишини ўз кўзим билан кўргач, унинг қадрига кўпроқ етадиган бўлдим. Санъат музейида гилам турларини томоша қилиб, турли халқлар санъати эканлигига ишонч ҳосил қилдим. Жаҳонда Эрон, Ҳиндистон, Ўрта Осиёда, Туркманистон, Ўзбекистонда эса Самарқанд, Андижон, Қашқадарё, Сирдарё гиламлари машҳурдир. Айниқса, туя жунидан тўқилгани сифатли дейишади. Ҳар бир гиламдаги манзаралар ўша жой табиати, одамлари ҳаётидан ҳикоя қилади. Гиламни ҳозир ҳам қишлоқ жойларда яшаётган чеварлар тўқишмоқда.

Кейинги пайтда республикамизда бу миллий жиҳоз яна кўпаймоқда. Қайси хонадонга кирмайлик, гилам ва шолчалар кўзимизга тушади. Гилам сўзсиз хонадон кўрки, чиройли ва чидамлидир. Уларнинг энг яхши турлари музейларни ҳам безаб турибди.

Маҳмуд АҲМЕДОВ.

---

* Ҳаёт сабоқлари

УСТАГА МИХ КЕРАК

— ҚАНИ айтингчи, инсон онгини ҳаёт белгилайдими ёки ҳаёт онгними?

Файласуф олимнинг хонадонида ишлаётган уста шунга ўхшаш саволларга жавоб тополмай, кўп марта уялиб қолди. Ахир ўн икки ёшидан шогирд тушиб умри иморат қуриш билан ўтаётган бўлса фалсафани ўқишга вақтни қаёқдан топсин.

Бир куни домла уни яна «қовуриб» олаётган эди, ўйлаб юрган саволини берди:

— Инқилобдан кейинги оғир дамларда Губанов деган омборчи Лениннинг олдига бориб нима сўраган?

— Нон, — деди домла бироз ўйланиб тургач.

— Йўқ, нотўғри. Мих сўраган, мих, — устанинг лабига ним табассум ёйилди. — Кўрдингизми домла, устага ҳамма нарсадан кўра, биринчи навбатда мих керак, тушундингизми?..

ҚУРОҚ КЎРПА

У ҲАР қанча илтижоларга қарамай, бир йигит билан тил бириктириб, узоқ юртга кетиб қолди. «Майли болам, қаерда яшасанг ҳам тани-жонинг соғ бўлсин, — кўзларига ёш олди она, — фақат битта ўтинчим бор. Мана шу қуроқ кўрпани ола кет. Қийқимларни битталаб бирлаштириб, астарини ўзим қавиганман». Қиз кўрпани олиб кетди, аммо турмуши кўнгилдагидек бўлмади. Кейинги пайтда эри ичиб келиб, кўпинча зуғум қилгани қилган. Бош олиб кетай деса, ўртада бола-чақа бор, андиша ҳам йўл қўймайди. Қийналган пайтлари қуроқ кўрпа жонига оро кира бошлади. Уни устига ёпганда онасининг иссиқ бағрини, ҳар битта чокларида эса меҳрибон қўлларини ҳис қилади.

ТОШОЙНА

«БИР-бирингизга худди узукка кўз қўйгандек моссизлар. Келинглар, бир исириқ тутатиб олай, ёмон кўздан асрайди». Умр йўлдоши билан ишга шошаётган ўғил онанинг бундай сўзларига одатда эътироз билдирарди: «Қўйсангизчи ойи, эскича одатларни ҳеч ташламас экансизда».

Орадан йиллар ўтиб, она вафот этди. Кунлардан бир куни рўй берган қаттиқ зилзиладан эр-хотин ухлаб ётган хонанинг томи босиб қолди. Буни қарангки, ўғил билан келинни каравотнинг тепа томонида турган тошойна сақлаган эди. Ер силкиниши туфайли қулаган устунларнинг бир томони унга тиралиб, орада жон сақлаш учун бўшлиқ ҳосил бўлганди. Шундан бери ўғил она мерос — тошойнани авайлаб асрайди.

Саъдулла ШОДИЕВ.

---

* Хориждаги ўзбеклар

Комил Абдулла Қурбон АНДИЖОНИЙ:

«Ватан соғинчидан ўзга алам йўқ»

Тарихга, унинг ўқилмаган саҳифаларини варақларидаги тақдирлар битигига ҳайрату нолонлик билан тикиламан. Йиллар учқур, йўллар калава ипдек узун. Тақдирлар бунчалар шўрлик...

Саудия Арабистонида истиқомат этаётган минглаб ватандошларимиздан бири Комил Тошкандийнинг матбуотимизда чоп этилган ашъорларини ажиб бир харислик билан мутолаа қилдим. Ҳаммасида тақдир, Ватан, соғинч қизил ипдек узалиб ётибди. Тиришқоқ (йўқса Ватандан олисда яшаш қийин), чеҳрасидан андижонликларга хос покизалик (хориждаги ўзбекларнинг асосий белгиси) уфуриб турган киши илк сўзлариданоқ мени мафтун этди.

— Муҳтарам Тошқин, асл исми-шарифингизни марҳамат қилиб айтсангиз...

— Комил Абдулла Қурбон Андижоний. Падари бузрукворим Абдулла Қурбон, Волидаи меҳрибонимиз Дилором эдилар, Аллоҳ раҳмат қилсин. Умуман, отадан 5 ака-ука, 2 қиз эдик. Бир укам ва бир синглим вафот топдилар.

— Ватандан ҳижрат бўлишга не сабаблар бор эди Камол ака!

— 1933 йил эди ўшанда. Падаримиз, волидамиз, уч акам— Абдулҳаким, Азимжон, Абдулсамат ва ҳали эмизикли синглим Саодат ва мен йўлга отландик. Бизга амакимиз Исмоилнинг уч ўғли ҳам қўшилди. Шарқий Туркистонга, Қашқар шаҳрига равона бўлдик. Она қишлоғим Ёрмачит қолди. Кетмоқ сабабини сўрадингиз: йигирманчи йилларнинг охири, ўттизинчи йилларнинг бошидан жамиятимизда янги тўлқин жонлана бошлади. Ер эгалари, ўзига тўқ хонадонларга қулоқ тамғаси босила бошланди. Зиёли, ўқимишли кишиларнинг ҳам ҳаёти таҳликада қолди. Бобомиз, отамиз, хат-саводли, яхши-ёмонни фарқлар эдилар. Билмадим нима сабаб, ўзига тўқ хонадонларни душман деб атай бошладилар. Хуллас, сафар анжомларини созлаб, йўлга тушдик.

— У пайтлар Шарқий Туркистонга ўтиш бемалол эдими!

— Йўқ, бемалол эмасди. Қочиб ўтганмиз. Ўша йилларга хос бир манзара: жон сақламоқ жоиз эди. Улгурган оиласи билан, улгурмаган ўзи, Ватанни тарк этгандилар. Ўзларидан кейин уларнинг оиласи озмунча азоб чекмади. Яқин-яқингача хориждаги қариндошларни тилга олиш, ҳатто отасининг номини аташ мушкул эди.

1947 йилларгача Ғулжада яшадик. Бир кун яхши, бир кун ёмон тирикчилик қилдик. Чинда коммунистик тузум енгди, коммунистлар (гонсондонлар) юрт эгалари бўла бошлашди. Оиламиз ўзини четга олишга мажбур бўлди. Чунки коммунистларга ишончимиз барбод бўлган эди. Ахир ватангадолигимиз ёдимиздан бир лаҳза чиқмас эди-да! Сталинча даҳшат орқамиздан шу ерга ҳам етиб келди. Шарқий Туркистонда ҳам янги тузум барпо бўлиши арафасида биз Покистонга кўчиб ўтдик. Бутун оила кўчиб кетолмадик, албатта. Чунки йўл олис, хатарли эди. Исмоил амакимизнинг оиласига қўшилиб келдим. То ортимиздан қон-қардошлар етиб келгунча тиш дўхтурлигини ўқиб, ўргана бошладим. Покистонда қисқа муддат тургач, Саудия Арабистонига қараб йўл тортдик. Амакимнинг нияти мени Туркияга ўқишга жўнатиш эди. Арабларда бир нақл бор: «Шамол ҳар маҳал кема хоҳлаган томондан эсмайди». Бахтимиз ёр бўлмади. Туркияда ўқиш орзулигича қолиб кетди.

— Ҳа-а, агар инсоннинг барча эзгу орзулари рўёб топса эди, олам бунчалар маънавиятсизлик зулматига ўралмасди...

— Ҳақ сўзни айтдингиз. Саудия Арабистонида яна олти-етти ой ақраболардан тиш дўхтирлигини ўргандим, ўқидим. Ушбу касбни дандонсозлик дейишади. Соғлиқни сақлаш вазирига мурожаат қилиб, ишга рухсат олдим. Ҳозир ҳам ушбу иш билан машғулман. Оилам ўзига тўқ, ҳеч нимадан камчилиги йўқ уларнинг. Рафиқамиз Исмоил амакимизнинг қизлари. Қизларимизни турмушга узатиб юбордим...

— Саудия Арабистони ҳақидаги сўзларингизни эшитишни истар эдим. Комил ака! У ердаги ватандошларнинг аҳволи руҳияти нечук! Улар Саудия деб аталмиш иккинчи юртларининг равнақи учун не хизмат қилмоқдалар. Шулардан сўзланг...

— Саудия Арабистонига бундан 45 йил аввал тақдир ҳукми ила борган эдик. Биздан аввал борганлар ҳам бор экан. Илгари Саудия ҳозиргидек эмасди. Шаҳарлари ҳам бунчалар озода, обод эмасди. Йўллар ҳам текис, асфальтланмаган эди. Ўтган 45 йил ичида Саудия Арабистони ҳукуматининг, подшоҳнинг адолатпарварлиги, халқпарварлиги соясида, Шарқдаги энг кўркам, энг бой давлатлардан бирига айланди. Бугун оғир ва енгил саноат, бошқа соҳалар кўп ривож топди. Ҳозир ҳам маорифга, маданиятга, бошқа соҳаларга кўп пул сарф этилади. Натижа эса халқларнинг кўз олдидадир.

Саудия ҳукумати муҳожирларни ўз халқларидан айру кўрмади. Ўз фуқаролари каби ғамхўрлик кўрсатди. У ердаги ватандошларимиз орасидан шул сабаб кўплаб олимлар, тижоратчилар, саноатчилар етишиб чиқди. Ҳукумат идораларида ҳам ишлайдиган ватандошларимиз талайгина. Кўпгина олимларимиз университетларда профессор даражасида ишлайдилар. Туркистонликлар ҳар соҳада ғайрат ила меҳнат қилмоқдалар.

Халқимизнинг ажойиб урфи бор: бир кун туз ичган ерига ҳиёнат қилмаймиз. Хоҳ ҳукумат ишларида бўлсин, хоҳ шариатда бўлсин биз собит бўлдик. Саудия халқи билан баробар ишладик. Туркистонлик деган номимизга доғ туширмадик. Ҳали орамиздан биронта фирибгар, биронта ўғри, биронта қотил чиқмади. Аллоҳга шукрлар бўлсин бунинг учун. Оғир кунларда бизни ўз бағрига олган Саудия Арабистони халқи билан қўлни қўлга бериб яшамоқдамиз.

— Тошкентга илк марта келганингизда юрагингизда қандай туйғулар уйғонганди!..

— Ўзбекистон мустақиллигини ёлғиз бу ердаги қондошларимиз эмас, хориждаги минглаб, миллионлаб ватандошларимиз илҳақлик билан кутганмиз... Илк марта бу ёққа, йиллар бўйи орзулаган ватанимга келиш учун рухсатномани Русиё консулхонасидан олганман. Худди ўз уйига бегоналардан рухсат сўраб киргандек бўлган эдим ўшанда. Консулхона ходими Лутфулла Хўжа илиқ сўзлар сўзлаб, аламимизни анча тарқатган эди. Олтмиш йил фироқини чекканим, тушларимга кириб чиққан она юртим сари ошиққандаги дил эҳтиросларимни айтишдан, тасвир қилишдан ожизман. Ешлигим ўтган, болаларим, невараларим яшаётган Саудия Арабистонидан муваққат бўлса ҳам айрилиш менга анча оғир бўлди. Лекин туғилган юрт меҳри барчасидан ғолиб келди. Келдим. Тошкентни, юрт тупроғини бағримга босдим. Бир неча муддат бунда яшадим. Меҳнаткаш, дилнавоз халқим, жаннатмакон юртим борлигидан фахрландим.

Бу йил ҳам зиёрат учун келдим. Икки ишбилармон, яъни иш эгасига ҳам маслаҳатчи, ҳам ҳамроҳ бўлиб келдим. Икки-уч ой бунда яшаб турибмиз...

— Кўплаб хорижлик ватандошларимиз Ўзбекистон учун, унинг равнақи учун боримизни аямаймиз дейишяпти, Камол ака...

— Негап сўрамоқчи бўлганлигингизни тушундим. Тўғри, хорижлик ватандошлар орасида сармоядорлари бисёр. Лекин улар ҳам қатъий ҳаракат қилмоққа журъат этмаслар. Бу Ўзбекистон равнақига бефарқлар, деганим эмас. Асло, бундай сўзлардан йироқман. Улар ҳар лаҳза, ҳам моддий, ҳам маънавий кўмак учун шайлар. Лекин шу ишнинг фойдали эканига, шу ҳаракат кўкка совурилмаслигига ким кафолат беради? Ҳануз хориждаги юртдошларнинг фуқаролик ҳуқуқини тиклаш масаласи ҳал этилмадику! Истардимки, Ўзбекистон давлати ўз халқини қандай ҳимоя этса, бизни ҳам шундай паноҳига олса эди! Қанчалар меҳнат, қанчалар фидойилик талаб қилинса биз рози бўлардик. Ҳозир ҳам Тошкентдан, бошқа шаҳарлардан ҳовли-жой сотиб олаётганлар жуда кўп. Яхши кунлардан барибир умидвормиз.

— Комил ака, Мустақил юртимизнинг бир йиллик тўйини нишонлаш арафасидамиз. Бор-йўғи бир йиллигини! Лекин биз амалга оширган ишларни ҳозир жаҳон эътироф этмоқдаки, бу бизларнинг дилларга ором беради. Иншоллоҳ, сиз айтган юмушлар ҳам тез орада ижобий ниҳояланса ажаб эмас... Энди бир саволим бор, бу жуда шахсий: сизни яхшигина шоир деб эшитаман... Тошқин тахаллуси ила ижод этар экансиз...

— Ҳа-а, тўғри эшитибсиз. Лекин мен шеърларимни китоб қилиб чиқариш даражасида зўр деб ўйламайман. Санъатни, адабиётни севган бир ҳоксор деб ҳисоблайман ўзимни. Уларни ҳали девон ҳолига келтириб чоп этолмадим. Сабаби ўзингизга аён: имломиз араб ҳарфида, уни арабча қилиш, то китоб чоп этилгунча тепасида бўлиш керак. Бизда ундай имкон йўқ.

Лекин журналларда, газеталарда босилиб турибди. Ўзбекистонда ҳам «Шарқ юлдузи», «Фан ва турмуш», «Мулоқот» сингари журналларда босилди. Бу ҳимматдан кўп мутаассир бўлдим. Бир китоб ҳам туздимки, келгуси йилларда Тошкентда босилиб чиқса ажаб эмас...

— Агар малол келмаса, «Оқшом» ўқувчиларига биттасини тақдим этинг...

— Бажонидил. Менинг ижодимнинг арзимас бир меваси муштарийларга манзур бўлса бошим осмонга етар эди.

Қўлим кўксимда келдим севгили юртим саломингга,
Упай тупроқларингни таъзим айлаб эҳтироминга.
Қучоқ очдинг, тараҳҳум бирла бошим кўкка еткурдинг,
Қилай ҳамду сано бу илтифоту эҳтимомингга.
Онолиғ меҳри бирла бағрингга босдинг, карам қилдинг,
Фироқинг ўтида йилларда ўртанган ғуломингга.
Ҳамиша кўнглим ичра изтироб бор эрди қайғунгдин
Соғинчу иштиёқ-ла мунтазир эрдим паёмингга.
Шукрлар айлайин такрорким васлинг насиб ўлди,
Севиндим бош қўйиб остонаи қутлуғ мақомингга.
Танамга сиғмадим эълони истиқлолингни тинглаб,
Сенга ёрдамчи бўлсин тангри касби эҳтишомингга
Мунаввар кунларинг келмоқда, халқим, шод бўлғаймен,
Ҳуррият машъалидин нур етгай тийра шомингга.
Умиду орзуим булки эмди сарф этиб эмгак.
Сенга хизматлар этсам, ҳисса қўшсам интизомингга
Қуёшлик осмонинг садқаси бўлсин, дилу жоним
Ки, жондин мустаидмен хизмату, ҳар илтизомингга.
Мен ундоғ ошиқингманки, менга тенг эмас ҳаргиз
Жаҳоннинг иydи наврўзи сенинг бир ибтисомингга.
Қовушмоққа элу юртингга Тошқин тоза жон топдинг
Қониб сипқар, бугун тўлди шароби васли жомингга.

●

Комил Абдулла Қурбон Андижонийнинг дилида гаплари жуда ҳам кўплиги кўзидан шундоққина кўриниб турар эди. Ким билсин, бу гаплар қоғозга қандай тушаркин! Юртимизни кўриб, дил ярасига юрт дийдоридан малҳам қўйиб ором бераётган юртдошимизнинг юрт истиқлолидан беҳад мамнунлигини ҳар сўзидан сезиб турдим. Яна сездимки, Ватан, туғилган, киндик қони томган тупроқ, ҳар нарсадан муқаддас, улуғ экан!

Комил Абдулла хайрлашар чоғида қўлимни қисди:

— Кўп ташаккурлар бўлсин! Бизни йўқлаганингиз, эслаганингиз учун беҳад шодман. Енг ва қалбингизда сақланг: хориждаги ватандошлар ҳар недан камчилиги йўқ, тўкис яшамоқдалар. Уларнинг қалбида Ватан соғинчидан ўзга дард, ўзга алам йўқ!

Ватан соғинчидан ўзга алам йўқ! Бу сўзларни биргина Комил акадан эмас, кўплаб ватандошлардан эшитдим. Эшитдиму Ватанга, диёримга, Ўзбекистонимга муҳаббатим янада ортди!

Темур УБАЙДУЛЛО.

---

* Ҳар тўғрида

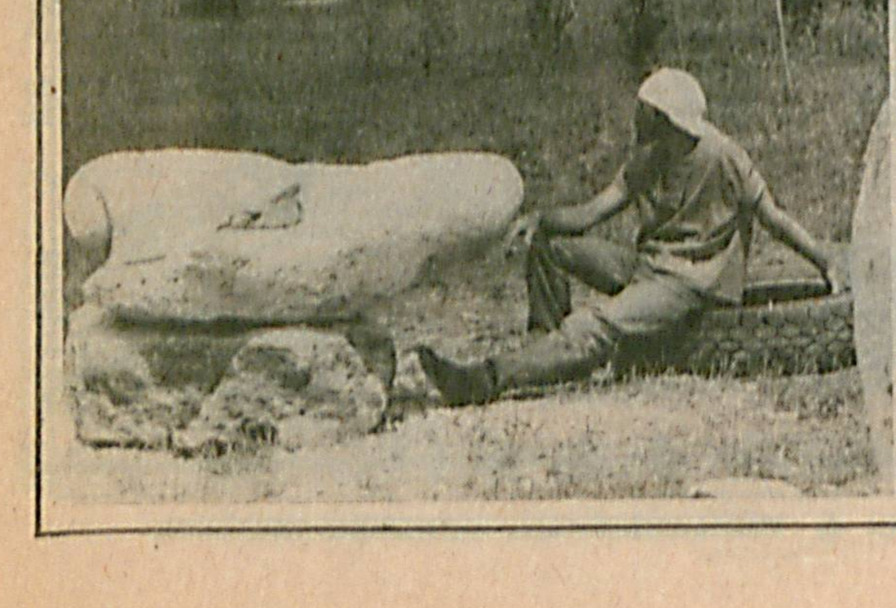

⊙ **РОССИЯНИНГ қадимги шаҳарларидан бири бўлмиш Рязанда маданият ва истироҳат боғларини безаб турган, тош ва ёғочдан турли ҳайкаллар ясайдиган ёш ҳайкалтарошлар асарларининг кўргазмаси ўтказилди. Бундай ҳайкаллар боғ ва хиёбонларнигина эмас, балки катта ва кичик шаҳарлар чиройини ҳам очади.**

СУРАТДА: магнитогорсклик ҳайкалтарош Иван Логвиненко дам олиш вақтида.

⊙ **ГИТЛЕРНИНГ Берлиндаги ертўлада жойлашган, урушдан сўнг портлатиб юборилган штабини тиклаш тарафдорлари жамоатчиликнинг жиддий қаршилигига учрадилар. Кўплар бу жой ўзига хос ўша даҳшатли суронли йилларни эслатувчи бир ёдгорлик бўлиб қолиши керак деган фикрни билдирмоқдалар.**

СУРАТДА: Гитлер бункерининг харобалари.

⊙ **ҒАРБ иқтисодиёти Россия бозорига кўпроқ компьютерлар ва автомобиллар орқали кирмоқда. Ҳозир Москванинг ўзидагина автомобиллар билан олди-сотди ишлари амалга ошириладиган бир қанча шохобчалар мавжуд.**

СУРАТДА: «РАФ» автомобилига ўрнатилган совутгич қурилмаси.

* Йиллар қатидаги сирлар

НИКОҲ УЗУГИНИНГ САРГУЗАШТЛАРИ

ЭРУ ХОТИН бўлишнинг жуда кўп қонун-қоидалари, белгилари бор. Лекин уларнинг орасида энг муҳим маросим — никоҳ узуги алмашиш садоқат ва муҳаббат рамзи, аҳиллик белгиси деб қаралади.

Никоҳ узугининг бунёдга келиш тарихи қизиқ. Қадимда кўчманчилар ўз севгилисини (қочиб кетмаслиги учун) оёқларига ялпиздан ўрилган айлана билан боғлаб қўйган. Кейинчалик унча мустаҳкам бўлмаган ялпиз «кишан»лар чарм билан алмаштирилди. Сўнгроқ эса тош узуклар бунёдга келди. Римликлар эса ушбу маросимга тамомила шартлилик бахш этишди: улар ўзлари танлаган қайлиқларининг нозик бармоғига узук — дастлаб темир, кейинроқ эса тилла узук тақиб қўядиган бўлишди. Дин ушбу маросимга тантанали руҳ берди: шундан бери келин-куёв бир-бирларининг бармоқларига узук тақадилар.

XV асрда Оврўподаги қирол саройларида Ҳиндистондан келтирилган олмослар кенг тарқала бошлайди. Никоҳ узугини эса олмос билан безата бошлайдилар. Дастлаб уни қайта ишланмаган ҳолатда ишлатадилар: тўрт бурчак пирамида ҳолида тилло гардишга ўрнатадилар. Шундай ажойиб қимматбаҳо совғани биринчилардан бўлиб Карл Довюракнинг қизи Мария Бургундская олади. XV аср охирларига келиб олмосни қайта ишлаш авж олиб кетади. Заргарлар тош қирраларини олмос билан артиб, уни ярқиратишга эришадилар.

XVI асрда қўшқават никоҳ узуги одатга киради. Унга ҳатто бир-икки оғиз табаррук калималар ҳам ўйиб ёзилади. Масалан: «Осмондан ерга тушган никоҳни одам қўли билан ажратиш мумкин эмас». Ушбу янгилик расм бўлиши билан узукларни ёқутлар билан безаш фақат юқори доирадагилардагина сақлаб қолинади. Лекин 1554 йилда Мария Теодор Испаниянинг бўлажак қироли Филипп II га турмушга чиққач, оддийгина никоҳ узуги тақади ва «безакли, каттакон узук тақишга ноқулай» эканлигини эълон қилади. Шу тариқа безакли узуклар истеъмолдан қола бошлайди.

XVII асрда никоҳ узуги яна янги кўриниш касб этади: у икки — бири ёқут — садоқатни билдирувчи; иккинчиси — сафсар муҳаббатни ифодаловчи қўллар чирмашишидан иборат бўлади. Шу даврда майда гавҳарчалар билан безалган узук ҳам расм бўла бошлайди.

XIII асрда Бразилияда кўплаб олмос конлари очилади. Яқиндагина фақат алоҳида аъёнлар тақиши учун белгиланган олмос барчага баробар бўлиб қолади. Заргарлар олмосга ишлов бериб, уни товлантиришнинг янги-янги усулларини топадилар. Узукка эса ҳали юрак, ҳали боғич, ҳали тож шаклларини туширадилар. Ҳатто севгили исмини, ёки севгига содиқлик қасамини ёзадилар. Бундай узуклар севикли ёрлар томонидан кўз қорачиғидек сақланади. Чунки унинг йўқолиб қолиши бахтсизликдан нишона бўлиб қолади.

XIX аср — романтизм ва саноат инқилоби асри сифатида тарихга киргани маълум. Энди безаклар аёлларга ўз аёллигини намойиш этиш учун хизмат қила бошлайди. Бундай безаклар кўпчиликнинг ҳамёнига ҳам мослаша бошлайди. Никоҳ ўқитганда севгилисига кўзида қимматбаҳо тош бўлган узуклар совға қилиш расм бўлади. Тўйда эса думалоқ, тилладан ишланган узук тақиладиган бўлди.

XX асрда эса никоҳ узуги ёнига, худди генералнинг ёнида соқчи юргандек, кўзли узуклар қўшиш одат тусига кира бошлайди. Бу турмушнинг маълум босқичларида ўғил, қиз туғилганда, кумуш, олтин тўйда авж ола бошлайди.

Начора замон олға боряпти: яқин-яқинларда ота-боболаримиз бир коса сув билан никоҳланар эдилар. Ҳозир эса никоҳдан ўтишнинг ўзи қадим римликлар, бобилликларнинг тўйидан ҳам ошиб тушяпти. Қани кўрамиз: никоҳ узуги бундан кейин қандай ажойиботларга дуч келар экан! Ҳар ҳолда садоқат, вафо ҳамиша бойлик билан ўлчанмаслигини барчамиз тушунамиз.

Толиб САЪДУЛЛАЕВ.

* Уй бекалари,

Сизлар учун

ЖОНИМ МУРАББО

НИҲОЯТ ёз ўз ҳукмини қатъий ўтказа бошлади. Чилла қуёши оламни ёндирмоқда. Олчаю ўриклар, олхўрию, шафтолилар кун сайин, соат сайин шира боғламоқда. Бундай пайтларда албатта ҳар бир уй бекаси мураббо қайнатиб олишни ўйлайди. Бугун биз мураббо тайёрлашга оид бир неча маслаҳатларни сиз билан ўртоқлашмоқчимиз.

⊙ Мева, қанд, шакарни ўлчашдан олдин дастлаб тарозидан фойдалансангиз, у тўғри, аниқ ишласин. Чунки мураббо [illegible] шунга боғлиқдир.

⊙ Мабодо [illegible] мураббо [illegible] бир килограмм мевага 750 грамм шакар [illegible]. Лекин бундан камайтирманг, чунки уни узоқ асраб бўлмайди.

⊙ Имкон қадар бир қайнатиш учун идишга икки килограммдан ошиқ мева солманг.

⊙ Қайнатишга тайёрланган меваларни шакарга аралаштириб, бир муддат устини ёпиб қўйинг. Шунда шакар [illegible] «баданига сингади». Бунга 2—3 соат кифоя.

⊙ Мураббони шу ишга мўлжалланган махсус идишда ёки эмал тоғорачада, бўлмаса қуйма, чўян қозонда қайнатган маъқул.

⊙ Олдин жуда баланд олов қилиб юборманг: қозон милтираб қайнайверсин. Сиз уни вақти-вақти билан кавлаштириб туринг. Кўпигини эса энг охирида — оловни ўчиришдан олдин олинг.

⊙ Мураббо қачонки мева шаффоф, ёрқин рангга кирганида тайёр бўлган ҳисобланади. Худди шу пайтни қўлдан бериб қўйманг. Ликопчага мураббодан бир неча томчи солинг. У ёйилмасдан дарров қотса, идишни оловдан олсангиз бўлади.

⊙ Идишни ўтдан олишдан 2—3 дақиқа олдин [illegible]

[illegible]

⊙ Мураббо солинадиган шиша банкаларни [illegible]

[illegible] мураббо қайнатилган қозонида совуб қолмасин.

⊙ Худди шундай, мураббо қайноқлигида банканинг оғзини ҳам маҳкамлаб беркитиб олинг.

⊙ Мурабболи банкаларни қоронғу, қуруқ, салқин жойда сақланг. Унга шамол тегиб турса яна ҳам яхши.

⊙ Мураббони икки-уч ойдан сўнг истеъмол қила бошласангиз қандай яхши!

⊙ Мева-чеваларни бир-бирига [illegible]

[illegible]

Кўрдингизми, мураббо [illegible] санъат талаб қиладиган юмуш! [illegible] эътибор беринг. Қанду асалдек мураббоболар дастурхонингизни қиш бўйи безашига ишончимиз комил!

Васила ЗАЙНУТДИНОВА.

Кунлар исиб кетди. Лекин Тошкентимизда сўлим оромгоҳлар бисёр. Айниқса осмонга сапчиб турган фавворалар ёнида дам олишнинг гашти ўзгача.

* Ранг-баранг олам

⊙ МОСКВА яқинидаги Купавна шаҳрида жойлашган кимё-доришунослик комбинатида Американинг дори-дармонлар ишлаб чиқарадиган йирик «Бристол — Майерс Сквибб» корхонаси билан ҳамкорликда янги цех фойдаланишга топширилди. Бу ерда йилига қон босими бор ва тез-тез юраги хуруж қилиб турадиган беморларни даволашда ишлатиладиган 100 миллион дона капотен дориси ишлаб чиқариладиган бўлади.

СУРАТДА: янги цехда.

⊙ ЗАМОНАВИЙ меъморчилик ютуқларидан кенг фойдаланилган ҳолда кўкка бўй чўзган зилзилага бардошли 30, 40, 50 ва ҳатто 110 қаватли биноларни қаерда учратиш мумкин! Кишининг ҳавасини келтирадиган бундай ҳашаматли уйлар иқтисодиёти, фан ва маданияти юксалган давлат — Америкедагина бор.

СУРАТДА: Американинг рамзи бўлмиш осмонўпар бинолар.

⊙ ҲИНДИСТОН. Бу суратни кўриб ҳайратланмай бўлмайди, албатта. Сиз унда сураткаш Шридхар Чмллални кўриб турибсиз. Унинг Гиннеслар китобидан жой олиш сабаби шундаки, чап қўлидаги бармоқлари тирноғини 452,5 сантиметрга ўстирган.

* Болалик боғи

МАҒРУР ТОВУС

ЭРТАК

МАҒРУР товус қуёшли жойда гоҳ олдга, гоҳ ортга юрар, вақти-вақти билан тўхтар, патларини катта қилиб, кенг ёярди. Кейин бошини ўгириб, унга қарарди. Албатта, патлари жуда чиройли кўринарди. У йўлнинг бурилиш жойида тўғри, дадил келаётган кичкина жигарранг товуқни учратди.

— Ҳой кичкина товуқ, йўл бўлсин? — сўради товус.

— Шаҳарга кетаяпман, — жавоб берди товуқ, — шояд бирор фермер мени сотиб олса...

— Сотиб олса?! — киноя билан бақирди товус. — Сени ким ҳам сотиб оларди?! Сен мен каби чиройли эмассанку!

Товус патларини ёйиб товуққа кўрсатди ва унинг ёнидан мағрур ўтиб кетди. Кичкина товуқ эса унинг орқасидан маъюс қараб қолди.

— Йўқ, — деди товуқ, — мен сенга ўхшаб чиройли эмасман. Лекин фойдалироқман ва бу яхши. Мен тухумлай оламан. Фермернинг болалари уни нонуштага ейиши мумкин.

— Яхши, кўрамиз, — деди товус. — Мен сен билан шаҳарга боришим мумкин. Кўрасан, фермер сени сотиб оладими ёки мени?!

Шундай қилиб икковлон тўғри йўлдан шаҳарга жўнашди. Жигарранг товуқ дадил, тўғри юрарди. Бироқ товусга қараганда бир оз хомуш эди. Лекин «Чиройли патларини кўрса ҳам фермер барибир товусни сотиб олмайди», — деб ўзига таскин берарди.

Ниҳоят, улар шаҳар кўчаларига кириб, бир бурчакда тўхташди. У тухумлашга тайёр эди. Товус ҳам гердайиб у ёнбу ёққа юрди ва ҳаммани ўзига қаратиш учун бир ғалати овоз чиқарди. Фермер уларнинг овозларини эшитди ва бир оз вақт ўтгач, ўша жойга етиб келди.

— Бу товуқ жуда яхши экан. Мен уни сотиб оламан ва уйимга олиб кетаман, — деди фермер.

— Йўқ, йўқ, — бақирди товус. — Мени сотиб ол. Қара, қандай чиройлиман.

Товус фермернинг эътиборини тортиш учун қанотларини кенг ёйди.

Фермер эса эгилиб товуқни эҳтиёткорлик билан қўлига олди-да. «Мен шу кичкина товуқни сотиб олмоқчиман. Товус эса фермада фойдасиз. У фақат мағрур юришу қанотларини ёйишни билади. Мен фермада товуқнинг болаларим учун тухум қилишини хоҳлайман», деди.

Шундай қилиб, фермер товуқни олиб, уйига қараб жўнади. Мулзам бўлган товус эса ноилож узун патларини осилтирганича кўча чангларини судириб ортига қайтди.

Инглиз тилидан
Зилола ҚАЛОНХОНОВА
таржимаси.

* Бўш вақтларингизда

Азиз муштарийлар!

Газетамизнинг 29 май сонида Тошкентга бағишланган биринчи бошқотирмани эълон қилган эдик. Бугун шу мавзудаги иккинчи бошқотирмани эътиборингизга ҳавола этаётирмиз. Ўйлаймизки у сизларга манзур бўлади.

1. Шаҳар ўртасидан оқувчи сув. 2. Дам олиш маскани. 3. Қадимги маҳалла. 4. Шаҳримиздаги қадимий мавзе. 5. Тошкентдаги йирик мадраса. 6. Тошкентнинг қадим номларидан бири. 7. Тошкент даҳаларидан бири. 8. Қумлоқ ва Чувалачи маҳаллалари билан чегарадош маҳалла. 9. Ўрта-Чирчиқ ноҳиясининг маркази бўлган шаҳар. 10. Тошкентдаги дилбар оромгоҳларнинг номи. 11. Муқимийнинг ҳажвий шеъри. 12. Ўзбекистон халқ рассоми. 13. Она диёр. 14. Шаҳарга чегарадош давлат хўжалиги маркази. 15. Трамвайнинг аввалги номи. 16. Ким ошди савдоси. 17. Буюк шоир. 18. Ойбек асари қаҳрамонларидан бири. 19. Пойга ўтказиладиган жой. 20. Шаҳримиздаги трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси. 21. Биринчи ўзбек дирижёр аёли. 22. Ҳинд бадиий фильми. 23. Юз йилга тенг вақт. 24. Тоғ ўсимлиги.

Тузувчи:
Фаёз АБДУҚАҲҲОР ўғли.

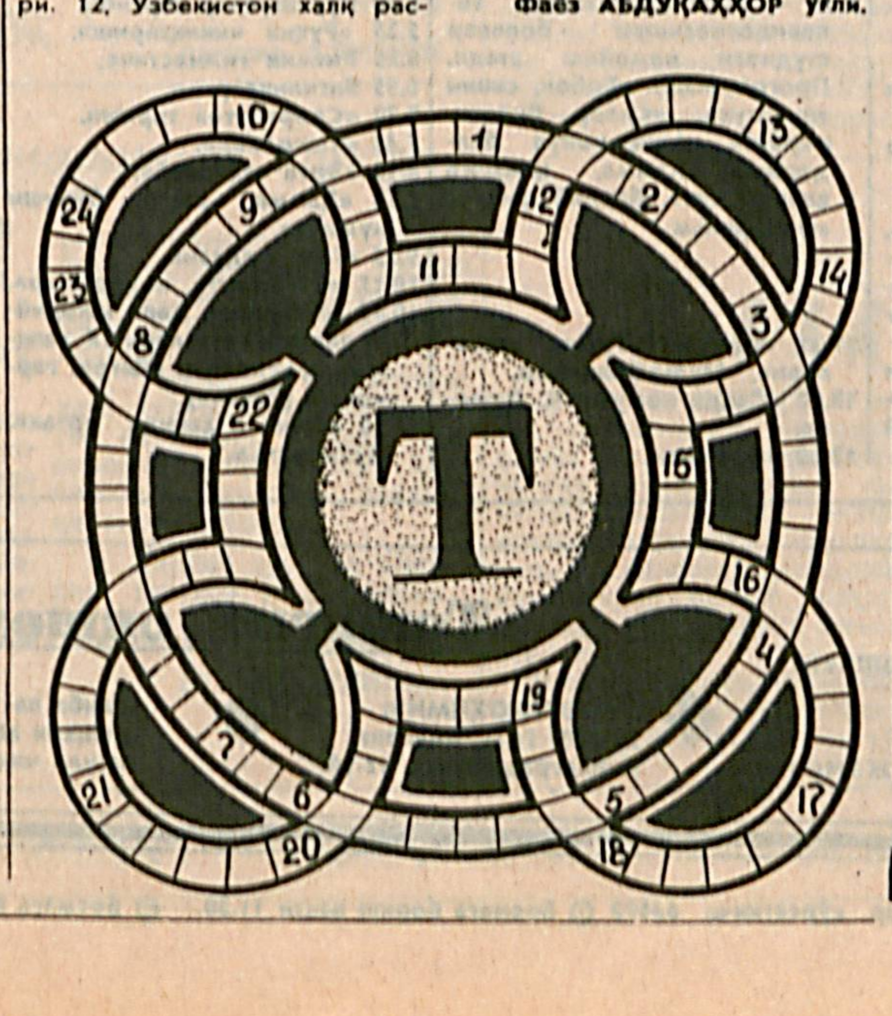

* Жаҳон маданияти юлдузлари

Эркакларнинг эсини оғдиради

ФРАНЦИЯ азалдан атоқли адиблари, мусаввирлари, қўшиқчилари билан шуҳрат қозониб келган. Санъат осмонида порлаган юлдузларнинг аксари шу юрт фарзандлари экани бунинг исботидир. Қаерга борса ўша ердаги одам зотини мафтун этиб қайтадиган сеҳр соҳибаси Патрисия Кааснинг омад чироғи ҳалибери ўчмайдиган кўринади.

Патрисиянинг ҳаёти оддийгина кечган. Альзасда туғилган. Унинг отаси шахтёр. Етти фарзанднинг отаси. Патрисия — еттинчи, эркатойи.

Патрисия беш ёшида эканлигидаёқ болалар танловида ғолиб чиқиб, каттакон шоколад билан тақдирланди. Биринчи имконият туғилгандаёқ мактабни ташлаб кетди: «Мен йиллар ўтгандан кейин синфдошларининг суратларига юраги ўртаниб қарайдиганлар тоифасидан эмасман». Бу унинг ҳаётдаги қатъий қарорининг бошланиши бўлди. У кабаре саҳнасида машҳур қўшиқчи сифатида иш бошлаганида ўн уч ёшда эди.

Ажабланарлиси шундаки уни ҳеч ким, ҳеч қачон ашула айтишга ўргатмаган, устозлик қилмаган. Келинг, унинг қалбининг тубидан чиқадиган мўъжизакор овозини худо берган буюк иноят деб билайлик. Лекин унинг ажойиб рақслари-чи? Уларни қаерлардан олди? Хореографлардан-ми? Яна Патрисиянинг ўзидан эшитайлик: «Йўқ, улар ҳаммани бир хил бўлишга мажбур этадилар. Нима кераги бор бу тор қафасни?»

Ҳаммани ўйлатадиган бир гап: Патрисия Каас қандай қилиб бутун Францияда ардоқланадиган аёлга айландийкин? Бу жуда ҳам оддий. Эътибор берган бўлсангиз ҳар 5, 10, 20 йилда дунёнинг ҳар чеккасида ҳали у юртда, ҳали бу юртда, ажойиб кашфиётлар қиладиган, буюк сиёсатдон бўладиган, тенгсиз артист сифатида донг таратадиган инсонлар туғилади. Бу сафар тақдир бу бахтни Франция билан Германия чегарасидаги Форган шаҳарчасига раво кўрди: Патрисия Каас туғилди!

Патрисиянинг қўшиғи шайдолари орасида, барча ёшдаги, барча касбдаги одамлар бор. Бу унинг халқ қўшиқчиси эканидан нишона. Лекин машҳур қўшиқчимизга бу гап негадир ёқмайди: «Мен қўшиқчи эмасман, мен санъаткорман». Унинг ҳаёти, ижоди ҳам сўзининг исботига ўхшайди. Йигирма беш ёшида у рокларни ҳам, майин вальсларни ҳам, кишини энтиктирадиган лирик қўшиқларни ҳам севиб ижро этади. Энг қизиғи улар барчага баробар ёқади!

Яқинда оламда бир шов-шув бўлиб ўтди: Патрисия Каас «Зенит» деб номланган кошонада уч соат давомида тўхтамай куйлади! Ё раббий, бу қандай бўлди! Истеъдодим бор деб бунчалар ўзини қийнашга не ҳожат! Ўзини эҳтиёт қилиш, овозни сақлаш, яна кўп йиллар одамларга қувонч улашиш керакмасми ахир?! Йўқ, у саҳнада ажойиб, енгил ҳаракат қилар, қушдек енгил учар эди.

Томошабинлар эса ўзлари севган қўшиқнинг номини айтар, ўша заҳоти уни эшитар эдилар...

Патрисия ҳали турмуш қурмаган. Бунақа саволга ҳам, унга жавоб беришга ҳам тоқати , йўқ. Агар ўз севгилисини учратса ҳам йигирма етти-йигирма саккиз ёшида эрга тегармиш — тамом-вассалом.

— Бошқа оила аъзоларингиз билан алоқангиз яхшими? — деган саволга қўшиқчи қиз шундай жавоб берди:

— Отам, айниқса, онам бизнинг аҳил бўлишимизга қаттиқ эътибор беришган. Чамаси онам ҳаммамизга олтин қалбини улашиб берган чоғи. Отам бўлса то санъаткор сифатида оёққа тургунимча ёнимдан бир лаҳза жилмаган. Ҳозир ҳам уларни шундай ёнимда тургандек ҳис қиламан: бу менга тенгсиз мадад беради.

— Яна кимлардан миннатдорсиз?

— Мен композитор Франсуадан, машҳури олам актёр Жон Депардьедан жуда-жуда миннатдорман. Улар менга сидқидилдан ёрдам беришди.

— Айтишларича, эркаклар сизнинг қўшиқларингизни тинглаб, эсидан оғиб қолармишми?

— Ҳайронман, мен фақат ишқ ҳақида қўшиқлар айтаман, холос.

— Сизда ҳамма нарсани ташлаб, қаёққадир бош олиб кетишдек ҳолат бўладими?

— Ҳеч қачон? Мен саҳнани севаман! Лекин мен сокин кўчаларда сайр қилишни, ҳайратланишни жуда ҳам яхши кўраман. Ҳар бир концертимга кийимни ўзим буюртма бераман. Бир хил либосда қўшиқ айтавериш томошабинларни ҳам, мени ҳам зериктиради.

Яқинда унинг кўз ўнгида қизиқ бир воқеа бўлиб ўтишига сал қолди. Унинг Сен-Жермендаги уйига ўғриликка тушишди. Концертдан ҳориб-чарчаб келган Патрисия боғланган чамадонларни кўриб ҳам ҳайратланмади: битта-яримта таниши келгандир-да». Лекин иш у кутганча бўлиб чиқмади. Телефонда биров унга боғланиб: «Сени ўғирлашмоқчи, мен сени қутқариб қоламан. 48 соат ичида менга фалонча сумма берсанг бас» деди. Ҳатто, у Патрисия дам олиш учун қаёққа кетаётганию, қайси меҳмонхонанинг қайси номерида туришигача айтиб, огоҳлантириб қўйди.

Патрисия дарҳол дўсти ва менежери Сирил Перейрага телефон қилди. У эса миршаблар билан боғланди. Миршаблар икки кун давомида машҳур қўшиқчининг уйини кузатишди. Ниҳоят машина ҳайдаб келган ёшгина йигит қўлга тушди. У чиндан ҳам Кааснинг уйини ўмармоқчи бўлган экан.

Патрисия шундан кейин енгил нафас олди: энди дам олиб келсам бўлади...

Патрисия Касс — Франция эстрадаси юлдузи. Йигитлар олам шундай деб тан олган бу қўшиқчининг тезроқ йигирма етти ёшга киришини кутишмоқда. Қани, у кимга тегар экан!?

Тоҳир МАҲКАМОВ
тайёрлаган.

СУРАТДА: Патрисия Каас.

* Ўзбек адиблари—«Оқшом» учун

Мухтор Худойқул ўғли
ЖАЛОЙИРИЙ

ҚАҚНУС ҚЎШ — ҲАМИША ТИРИК

(Ривоятлар ва ҳикоятлар)

СПИТАМЕННИ КИМ УЛДИРГАН?

ЭРАМИЗДАН олдин Ўрта Осиёга бостириб келган Александр Македонский қўшинларига қарши мардларча курашган халқ қаҳрамони Спитаменнинг ҳалокати хусусида турлича тахминлар юради. Аррион деган юнон муаррихи Спитамен раҳбарлигида истилочиларга қарши жанглар олиб борган скифлар ва массагетлар бир тўқнашувда енгилганларидан сўнг ўзлари билан иттифоқчи бўлган бақтрияликлар ва суғдларни талайдилар ва қочадилар, Спитамен ҳам улар билан бирга кетади, кейин улар Спитаменнинг бошини танасидан жудо қилиб, шоҳга юборадилар ҳамда шу йўл билан Александрнинг ғазабидан қутилиб қоладилар, деб маълумот беради. Квинт Курицuй Руф деган тарихчи эса «Спитамен рафиқасини жуда севар эди, у ҳам эрининг бошига тушган ҳамма қийинчилик, сарсонлик, қувғиндаги ҳаётни у билан баробар бошдан кечирар эди. Бундай ҳаёт унинг жонига теккач Спитаменни Александрга таслим бўлишга ундайди. Бу гапдан Спитамен қаттиқ ғазабланади. Хотини Спитаменни яхши гаплар билан юпатади-ю, уни маст қилиб ухлатиб қўйиб, кейин бир қули ёрдамида қилич билан эрининг бошини кесади ва бошни Александрга олиб боради. Александр Македонский ҳамма ёғига қон сачраган аёл ва унинг қўлидаги бошни кўргач, даҳшатга тушиб, аёлни ҳайдаб юборади», деб ҳикоя қилади.

Шундай қилиб, мард, жасур лашкарбоши, халқ озодлигининг буюк курашчиси ўлдирилади. Хўш, уни ким ўлдирган? Ўша даврнинг турли муаррихлари бу воқеани турлича ёзадилар, кейинги бадиий асарларда эса бунга яна бошқа тасвирлар, бадиий тўқималар қўшилади. Аммо, менимча бир нарса равшан: Спитаменни душман ўлдирган, ёв ўлдирган. Уни ўз қўли билан қилганми ёинки бошқанинг қўли биланми — бу энди тафсилот холос. Мардни мард ўлдирмайди— номард ўлдиради, сотқин ўлдиради, хоин ўлдиради. Бу — тарихан исботланган ҳақиқат!

ЖАҲОНГИРНИНГ ОЧИҚ КЕТГАН ҚУЛИ

ОЛАМНИ титратган, Мағрибдан Машриққача ўзига бўйсундириб, кўнгли тилаган жами бойликларга эга бўлган Шоҳ Искандар охири дунёдан очиқ қўл билан кетганлигини ҳазрат Навоий унинг тилидан шундай тасвирлайди:

Чиқоринг бир илкимни тобутдин,
Ҳамул навъиким ришта ёқутдин.
Ки эл солиб ул сори ҳайрат кўзи,
Не ҳайрат кўзи, балки ибрат кўзи.

Шоир ҳар қандай жаҳонгир, бойлик тўплаган ҳар қандай инсон нариги дунёга ўзи билан ҳеч нима олиб кетолмаслигини таъкидлаб яна шундай деб ёзганлар:

Кимки, жаҳон мулки ҳавасдур анга,
Ушбу илик тажриба басдур анга.

Кошки, шу кундаги, ҳар қадамда учрайдиган пул, мол, мансаб, мукофот, сохта обрў, ёлғон шон-шуҳрат талабгорлари ушбу сатрларни ўқисалару, ибрат олсалар. Дунёда биттагина эзгу мақсад, эзгу иш борки, фақат угина абадийдир. Бу — яна ҳазрат Навоий башорат қилганларидек:

Бу гулшан ичраки йўқтур бақо гулига сабот,
Ажаб саодат эрур чиқса яхшилик била от.

НАВРУЗ — ЯНГИ КУН ДЕМАК

ҚАДИМИЙ китобларда ёзилмишки Наврўз байрами энг биринчи Эрон подшоҳларидан бири — Жамшид номи билан боғлиқдир. Бу подшоҳ биринчи бўлиб давлат тузган, одамларни табақаларга ажратган, кийим кийишни ўргатган, маъжусийлар динини янгилаган ва ҳоказо. Абулқосим Фирдавсий «Шоҳнома»сида Жамшиднинг подшолик салтанати ҳақида шундай ёзган:

Ишлари гуриллаб, берганда мева,
Яна улуғликни айлади шева.
Битта тахт қурдирди бари сийму зар,
Шукуҳи каёний, безаги гавҳар.
Барча жаъм, одамлар қарар тахтига,
Жаҳон қойил бўлиб шукуҳ-бахтига.
Жамшидга сочишар олтину гавҳар,
Шу кунни янги йил — байрам дейишар.

Бу манзарани шундоққина кўз олдига келтириш мумкин: илк подшо инсонлар орасида кийим киймоғу ва бошқа қатор зарур тартибларни жорий қилди ва ўзи шу инсонларнинг баркамоли, раҳбари сифатида тахтга ўтирди. Унинг салобати, ақли, ҳусни, камолоти барчага манзуру маҳобатли. Яъни, инсон ўзининг инсонлигини англаган кун — наврўз, янги кун бўлган. Кошкийди, бу табаррук байрамни ҳар гал нишонлаганимизда биз ҳам ўзимизнинг инсон этиб яралганимизга шукроналар айтиб, инсонийлик йўлини янада маҳкамроқ ушласак...

ЭШАК ЕЛИГА АРЗИМАГАН МАҒРУРЛИК

ҲАЗРАТ Навоий ўз «Лисонут тайр»ларида нақл этиб ўтадиларким Шайх Абу Бакр Нишопурий маъно мулки сари йўл топганлардан эди. Бир куни у ўзининг обод маскани бўлмиш Нишопур шаҳридан саёҳат қилиш учун йўлга чиқибди. Унинг шайхлик мартабаси ниҳоятда баланд бўлиб, мухлис ва хизматкорлари ғоят кўп эди. Кажава ва туғ кўтариб юрувчилар ва олий насабли ходимлари тўда-тўда эди. Бир пайт Шайх уларга шукуҳ билан назар солди. Қараса олди ҳам, орқаси ҳам — бутун теварак-атрофи сон-саноқсиз кишилар билан ўралган. Бу хаёл унинг кўнглидан ўтиб, бир зум ўйга берилди. Худди шу маҳал бир эшак ҳанграб, ногаҳон орқасидан қаттиқ ел чиқиб кетди.

Буни кўрган Шайх бирдан қаҳқаҳа отиб кулди ва жазава билан рақсга тушиб кетди, охири ўзидан кетиб йиқилди. Унинг яқин кишилари ва муридлари Шайхни ўзига келтириб ундан бу ҳолнинг сабабини сўрадилар. Шунда Шайх уларга шундай жавоб қилди:

— Эй, муридларим! Менинг кўнглимни бир зум кибру ҳаво забт этди ва мен бунча одамни кўриб, бу хилдаги кўп муридлар бошқа эътиборли Шайхларнинг ҳеч бирида йўқ, мана, менга эса шунча оломон тобеъ, деб мағрурликка берилдим. Аммо эшакнинг ел чиқариши менга тўғри жавоб бўлди.

Мен бу ҳикоятни ўқиганда олдин кулдим, кейин кўзимга ёш келди. Ўзининг арзимаган амали, зиғирдек иши, машинаси, бойлиги билан мақтанувчи, кибру ҳавога банда бўлган минг-минглаб одамлар хаёлимдан ўтди. Мен уларга ҳазрат Навоий тили билан: «Бу кибру ҳаволарингиз, мақтанчоқликларингиз оддий бир эшак елига ҳам арзимайди-ку!» — дегим келди.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТВ Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба, 13. VII

● УзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Сеҳрли эртак». Мультфильм.
18.25 Болалар учун концерт.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Шеърият дафтаридан». Зоҳиджон Обидов.
19.35 «Элга хизмат — олий ҳиммат».
20.05 «Фитрат». «Ўзбектелефильм» премьераси.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Изро Малохов куйлайди.
22.15 «Сени излаб». Бадиий фильм.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 Болалар учун. «Совға».
19.00 «Ассалому алайкум».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими: бугун ва эртага». Бевосита мулоқот.
20.55 «Мирзачўллар».
21.10 «Билиб қўйган яхши».
21.25 «Курашиш: тажриба ва муаммолар».
22.10 «Лаҳза». Хабарлар.
22.20 «Марра-майдони». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

4.55 Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.45 «Тонг».
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Тарих босқичлари» рукни остида. «Буюк Ипак йўли». Телефильм (Тошкент).
8.40 «Уя». Бадиий фильм.
11.00 Янгиликлар.

* * *

13.05 Кўрсатувлар тартиби.
13.10 «Телемикст».
13.55 «Ён дафтар».
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.20 Кўрсатувлар тартиби.
14.25 «Бизнес-класс».
14.40 «Куйловчи Россия». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
15.45 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Қуёшни излаб» (Конго).
15.55 «Қуёшникида ҳовли тўйи». Мультфильм.
16.15 «Йозеф Гайдн «Красний...». Белорус болалар бадиий жамоаларининг чиқиши.
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20 Кўрсатувлар тартиби.
17.25 «НЭП».
17.50 Футбол шарҳи.
18.20 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Қора роҳиб». Телевизион бадиий фильм («Мосфильм»).
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.20 Кўрсатувлар тартиби.
20.25 «Спорт уик-энди».
20.45 «Бир студия» таништиради: «Бог сайёр». Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.
00.10 «Джаз туни».

● «ДУБЛЬ IV»

7.00 Хабарлар.
7.20 Ишбилармон кишилар даври.
7.50 «Ҳажкат онлари».
8.45 Маза, каникул. «Болеп ва Лолик каникулга қандай тайёрланишган». Мультфильм.
9.50 «ХХ аср: нардда ва кадр ортида».
10.55 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
11.15 «Сан-Винсент-92» фестивали.
11.30 Кундузги сеанс. «Санта-Барбара». Кўп серияли бадиий фильм. 61-серия.

* * *

14.15 «Зилол сувли кудуқларга қайтиш».
14.45 Янгиликлар.
14.50 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
15.45 Янгиликлар.
16.00 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
16.15 Трансросэфир. «Урал-ТВ».

● «ОВРООСИЕ»
16.55—19.00

17.00 «Сезам» кўчаси.
17.30 Хабарлар.
17.45 «Болалар даврасида».
18.00 «Ойна».
18.40 «Саноатлаштириш йиллари». Ҳужжатли фильм.

*

19.00 АҚШ телефильмлари ҳафталиги. «Олов ёмғири остида». Бадиий фильм. «Сан-Франциско кўчалари» телетуркумидан.

*

19.50 «Гўзаллик танлови». Ҳужжатли фильм. «Америка хроникалари» туркумидан.
20.15 «Формула-1» классида автопойга бўйича жаҳон чемпионати.
22.45 Ретро. «Футбол ҳақида».
23.25 «Экзотика».

Сешанба, 14. VII

● УзТВ I

17.20 Янгиликлар.
17.30 Футбол бўйича халқаро ўртоқлик учрашуви. «Пахтакор-79» АФК (Ўзбекистон) — «Алнура» (Жанубий Корея). «Меҳнат резервлари» ўйингоҳидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Спортлото».
19.15 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.30 «Саховат».
20.00 Санъат усталари концерти.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Ҳукумат тадбирлари.
21.30 «Ай қадрим». Публицистик кўрсатув.
22.30 «Эр ўтирмиш». Бадиий фильм.
23.45 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Суҳбатга таклиф этамиз».
19.20 «Алоқалар ва шартномалар».
19.50 «Мусиқали меҳмонхона».
20.20 «Бурда моден» таклиф этади...».
21.20 Эълонлар. «Киноигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55 Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 «Тонг».
7.50 Эрталабки гимнастика.
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.05 «Табиат оламига саёҳат» рукни остида. «Гидронавтлар».
9.25 «Бодрингвойнинг саргузаштлари». Мультфильм.
9.35 «Қора роҳиб». Бадиий фильм.
11.00 Янгиликлар.

* * *

13.05 Кўрсатувлар тартиби.
13.10 Телефильмлар: «Отлоқ кема», «Кунгурлик мусаввир».
13.55 «Ён дафтар».
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.20 «Ольга Иванова сабоқлари».
14.40 «Куйловчи Россия». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
15.55 Болалар учун фильм. «Мен қандай қилиб вундеркинд бўлдим». 1-серия.
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20 Кўрсатувлар тартиби.
17.25 «Сиёсат» студияси намойиш этади.
17.50 Р. Керер ижросида Ф. Шопен асарларидан концерт.
18.25 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
19.00 «Мавзу».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.20 Кўрсатувлар тартиби.
20.25 «Квартира». Етти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия.
21.05 «Беш ҳалқа».
21.35 «Ўғирланган олтин». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. «Хусусий изқуварнинг саргузаштлари» сериясидан (Венгрия).
22.40 Эдуард Тресвик куйлайди. Қозондан кўрсатилади.
23.00 Янгиликлар.
23.35 Кўрсатувлар тартиби.
23.40 «Видеодром».
00.40 «Доктор Ватсон ва Шерлок Холмс». Телевизион бадиий фильм.

● «ДУБЛЬ IV»

7.00 Хабарлар.
7.20 Ишбилармон кишилар даври.
7.50 Трансросэфир. «Кичик шаҳарларнинг катта муаммолари».
8.20 «Китобхона».
8.35 Ишдан бўш пайтингизда. «Дўстларимиз — мушуклар».
8.50 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
9.50 «Тилла шпора».
10.20 Ретро-«КВН».
11.03 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
11.25 Кундузги сеанс. Бадиий фильм.
14.05 «Простор...».
14.35 «Болалик орзулари». Кўп серияли бадиий фильм премьераси. 10-серия (Франция).
14.55 Мульти-пульти.
15.05 «Рост» студияси. «Тонлабиринт».
15.35 Янгиликлар.
15.50 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.
16.05 «Россияга қараган ойна».

● «ОВРООСИЕ»
16.55—19.30

17.00 «Сезам» кўчаси.
17.30 Хабарлар.
17.45 Халқ рақслари.
18.00 «Сув билан келган маданият». Ҳужжатли фильм.
19.00 Хабарлар.

*

19.30 АҚШ телефильмлари ҳафталиги. «Хонимлар». Бадиий фильм. «Сан-Франциско кўчалари» телетуркумидан.

● «ОВРООСИЕ»
кўрсатувларининг давоми

Мусиқий кўрсатув.
20.50 Манзарали фильм.
21.02 Хабарлар.
21.20 «Унсиз оламдаги сайрлар». Ҳужжатли фильм.
21.45 «Коктейль».
22.30 Экранда Туркия киноси.

Чоршанба, 15. VII

● УзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 «Қалдирғоч». Фильм-концерт.
7.55 «Ғариб чоллар». Бадиий фильм.
9.30 Араб тили.
10.00 «Сув кетар — тош қолар». Телефильм.

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Тўс-тўполон». Мультфильм.
18.25 Болалар учун. «Қўғирчоқлар — менинг дўстларим».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Тилга эътибор».
20.00 «Волидангни рози қил». Абдулҳай Каримов куйлайди.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 «Олтин бешик». Фарғона вилоятига бағишланади.
22.10 «Экран таништиради...».
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Уолт Дисней таништиради...». Мультфильмлар тўплами.
19.20 «Спринт».
20.10 «Шарқ лирикаси». Рудакий.
20.30 «Ўзбекистон бастакорлари». Собир Каримхўжи.
21.10 «Алёшанинг севгиси». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

4.55 Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 «Тонг».
7.50 Эрталабки гимнастика.
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.50 «Биз бир-биримизнинг акс-садосимиз».
10.10 «Иккинчи учрашув» рукни остида. «Хорда куйловчилар». Телефильм.
11.00 Янгиликлар.

* * *

13.05 Кўрсатувлар тартиби.
13.10 «Телемикст».
13.55 «Ён дафтар».
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.20 Мультфильмлар: «Ит билан мушук», «Илдизлар ва поялар».
14.50 «Баҳона». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
15.55 Болалар учун фильм. «Мен қандай қилиб вундеркинд бўлдим». 2-серия.
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20 Кўрсатувлар тартиби.
17.25 «Сиёсат» студияси намойиш этади.
17.55 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.45 «Сочида эшитилган воқеалар».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.20 «Квартира». Етти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
20.50 «Қора қути».
21.30 «Нунциянинг ташрифи». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. «Хусусий изқуварнинг саргузаштлари» сериясидан (Венгрия).
22.40 «Очил, эшикжон». Телефильм.
23.00 Янгиликлар.
23.35 Кўрсатувлар тартиби.
23.40 «Лимпопо».
00.10 Москва камер хорининг концерти.
01.10 «Баҳона». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.

● «ДУБЛЬ IV»

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Профилактика муносабати билан чоршанба, 15 июль куни «Дубль IV» кўрсатувлари тушдан кейин бошланади.

● «ОВРООСИЕ»
16.55—18.20

17.00 «Сезам» кўчаси.
17.30 Хабарлар.
17.45 «Болалар даврасида».
17.50 Туркиянинг маданий ёдгорликлари.

*

18.20 АҚШ телефильмлари ҳафталиги. «Бизнесни қандай етиштириш мумкин». Ҳужжатли фильм. 1 ва 2-серия-лар.

*

● «ОВРООСИЕ»

19.20 «Икки хонанда».
20.00 «Қайноналар».
20.50 Манзарали фильм.
21.02 Хабарлар.
21.20 Мусобақа.

*

21.55 «Қизил майдон таклиф этади» фестивали. Жаҳон санъати юлдузлари иштирокида гала-опера.

Пайшанба, 16. VII

● УзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 «Истеъдод». И. Жониева, Ш. Парпиева.
8.05 «Самолёт қайтарилди». Бадиий фильм.
9.25 Турк тили.

* * *

16.50 Янгиликлар.
17.00 Футбол. Осиё кубоги. Қозоғистон — Ўзбекистон терма жамоалари учрашуви. Олмаотадан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида— Телефильм.
18.50 «Қўшиқ». Мультфильм.
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Алифбо сабоқлари».
19.55 Дутор ва танбур тароналари.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 Ҳукумат тадбирлари.
21.30 «Саҳна усталари». Олимжон Салимов.
22.30 «Ёш аёл учун эркак». Бадиий фильм.
23.45 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

18.30 «Табассум».
19.00 «Билим сарчашмалари».
19.35 «Дўстларимиз даврасида». Муаллифлик қўшиғи.
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Бу оқшомда».
21.20 «Пульс». Хабарлар.
21.30 Эълонлар. «Киноигоҳ».

● «ОРБИТА IV»

4.55 Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 «Тонг».
7.50 Эрталабки гимнастика.
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.50 Мультфильмлар: «Кичик дўстларнинг саргузаштлари». 1 ва 2-фильмлар.
10.25 «Чеҳрасига бир қаранг» рукни остида. «Эртага кун яхши бўлади». Телефильм.
11.00 Янгиликлар.

* * *

13.05 Кўрсатувлар тартиби.
13.10 «Телемикст».
13.55 «Ён дафтар».
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.20 Кўрсатувлар тартиби.
14.25 «Бугун ва ўша пайтларда...».
14.55 «Бу бўлган, бўлганди...».
15.15 «Баҳона». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
16.20 Болалар мусиқий клуби. «Ҳар хил мусиқалар».
17.00 Янгиликлар.
17.20 Кўрсатувлар тартиби.
17.25 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.05 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
18.50 «Чеҳрангиз ёдимизда». Л. Марков.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.20 «Квартира». Етти серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
20.45 «Сиёсат» студияси намойиш этади.
21.15 «Фермата».
21.35 «Фавқулодда вазият». Беш серияли телевизион бадиий фильм премьераси. «Хусусий изқуварнинг саргузаштлари» сериясидан (Венгрия).
22.40 «Қоплонлар қаерда қишлайди!». Телефильм.
23.00 Янгиликлар.
23.35 Кўрсатувлар тартиби.
23.40 «Тўққизталик».
00.10 Фильм-концерт.
00.45 «Баҳона». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

● «ДУБЛЬ IV»

7.00 Хабарлар.
7.20 Ишбилармон кишилар даври.
7.50 «Олмосли «жаннат»нинг уч ҳалқаси».
8.35 Ишдан бўш пайтингизда. «Коллекционер».
8.50 Маза, каникул. «Нукининг саргузаштлари». Бадиий фильм.
10.05 «Тоҳир ва Зуҳра». Мультфильм.
10.25 «Пилигрим». Россия саёҳатлар бюроси.
11.10 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
11.30 Кундузги сеанс. «Баҳорги чақирув». Бадиий фильм.

* * *

15.00 Ҳужжатли панорама. «Орзулар водийси».
16.00 «Россия ва жаҳон».
16.30 Янгиликлар.
16.45 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.

● «ОВРООСИЕ»
16.55—19.30

17.00 «Сезам» кўчаси.
17.30 Хабарлар.
17.45 Ёшлар.
18.15 «Маданият ва ислом».
19.00 Хабарлар.
19.20 «Ранг ва оҳанг». Мусиқий кўрсатув.

*

19.30 АҚШ телефильмлари ҳафталиги. «О, муҳаббат». Бадиий фильм. «Беверли-хиллз, 90210» телетуркумидан.

● «ОВРООСИЕ»
кўрсатувларининг давоми

«Катта опа». Видеофильм.
20.50 Манзарали фильм.
21.03 Хабарлар.
21.20 Спорт кўрсатувлари.
21.50 «Мангу гумбаз остида».

Жума, 17. VII

● УзТВ I

7.00 «Ўзбекистон» ахбороти.
7.25 «Бастакор Мухторжон Муртазоев». Телефильм.
8.00 «Беайб». Бадиий фильм.
9.25 «Биргаликда куйлаймиз».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Қўшнилар». Мультфильм.
18.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Иш билганга минг танга».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Мурувват». Пенсионерларга кўрсатилаётган ғамхўрлик ҳақида.
19.45 «Деҳқон ва замин».
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
20.55 Тижорат хабарлари.
21.00 «Аёл қалби наволари». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Суюнчи». Бадиий фильм.
23.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

АШГАБАТ КЎРСАТАДИ*

● «ОРБИТА IV»

4.55 Кўрсатувлар тартиби.
5.00 Янгиликлар.
5.35 «Тонг».
7.50 Эрталабки гимнастика.
8.00 Янгиликлар.
8.20 «Бойлар ҳам йиғлайди». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси.
9.05 «Замонавийлик» рукни остида. «Синьфу — бахт демак». Телефильм премьераси («Экран»).
10.00 Мультфильмлар: «Маймунвой ва свизға», «Чўртан балиқ амри билан», «Қушлар бозори», «Қуёнлар қуёнчани қўрқитишди».
11.00 Янгиликлар.
11.20 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).

* * *

13.10 Кўрсатувлар тартиби.
13.15 «Бридж»
13.40 «Бизнес-класс».
13.55 «Ён дафтар».
14.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
14.20 Кўрсатувлар тартиби.
14.25 «Ишқибозга совға».
14.55 «Биринчи муҳаббат». Телевизион бадиий фильм.
16.10 «Уимблдон турнирининг тарихи».
17.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
17.20 «Инсон ва қонун».
17.50 «Қора олифтавойнинг саргузаштлари». Болалар учун кўп серияли телефильм премьераси. 1-серия —«Қочоқ» («Продакшнз лимитед», Англия).
18.15 «ТВ-Нева: Ким биз билан!».
18.35 «Крешчендо».
18.50 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.20 Кўрсатувлар тартиби.
20.25 «Аргентина тангосининг манбалари».
21.00 Футбол. Россия чемпионати. МАСК — «Динамо» (Москва). 2-тайм. В. И. Ленин номидаги Марказий стадиондан олиб кўрсатилади.
21.45 «ВИД» таништиради: «Ҳордиқ чиқаринг», «Х» программаси. Танаффус пайтида (23.00) — Янгиликлар.
00.40 «Биринчи муҳаббат». Телевизион бадиий фильм.
01.55 «Қўнғир айиқлар соҳили». Телефильм премьераси. Байкал—Лена қўриқхонаси ҳақида (Иркутск).

● «ДУБЛЬ IV»

7.00 Хабарлар.
7.20 Эълонлар.
7.25 Ишбилармон кишилар даври.
7.55 «Нота бене» студияси.
8.35 Ишдан бўш пайтингизда. «Телестройсервис».
8.50 Маза, каникул. «Мўйловли энага». Бадиий фильм.
10.05 «Сиз яратган боғ».
10.35 «Қайрилиб боқ, Россия». «Бой берилган қадр-қиммат». 2-қисм.
11.10 «Деҳқонларга тааллуқли масала».
11.30 Кундузги сеанс. «Театрга сайр». Бадиий фильм.

* * *

15.00 «Бизнесдаги янги номлар».
15.15 «Простор...».
15.45 Трансросэфир. «Аҳволлар қандай, Уфа?».
16.30 Янгиликлар.
16.45 Телевизион ахборот тижорат кўрсатуви.

● «ОВРООСИЕ»
16.55—19.20

17.00 «Сезам» кўчаси.
17.30 Хабарлар.
17.45 Халқ рақслари.
18.00 «Биз ўзимизга ўхшаймиз». Видеофильм.
18.30 «Олтойликлар». Ҳужжатли фильм.
19.00 Хабарлар.

*

19.30 АҚШ телефильмлари ҳафталиги. «Бу бор-йўғи тест». Бадиий фильм. «Беверли-хиллз, 90210» телетуркумидан.
20.15 «Мотоциклчилар насли». Ҳужжатли фильм. «Америка хроникалари» туркумидан.

*

● «ОВРООСИЕ»
кўрсатувларининг давоми

«Ўтган баҳордаги нозикгул». Видеофильм.
21.02 Хабарлар.
21.20 «Ҳафта сўнгида». Дам олиш кўрсатуви.

Шанба, 18. VII

● УзТВ I

7.00 «Ассалому алайкум».

*

8.00 «Ҳамма гап акамда». Бадиий фильм.
9.15 «Ўзбекистон спорти».
9.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Талабалик йилларим».
10.30 «Ҳужжатли экран».
11.20 «Қизил Яримой шуъласи».
11.50 «Чорраҳа».
12.20 «Эл хизматида».
12.40 «Китоб ва ҳаёт».
13.15 Тижорат канали. «Саноатимиз одимлари».
13.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Иқбол».

* * *

18.00 «Рекс ва такса». Мультфильм.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Сиҳат-саломатлик».
19.55 «Рақслар гулдастаси».
20.30 «Туркистон» ахбороти.
21.00 Телевизион новеллалар театри. Саида Зуннунова. «Қайноналар».
21.40 «Ноқулай одам». Бадиий фильм.
23.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

АШГАБАТ КЎРСАТАДИ*

* * *

БИШКЕК КЎРСАТАДИ

17.35 «Қанотлар, оёқлар, думлар». Мультфильм.
17.40 «Масхарабоз». Телефильм-концерт.
18.30 «Ала-Тоо».
18.50 «Таанишип коюунуздар». Д. Боромбаева.
19.15 «Оби шифо». Телефильм.
19.30 «Кадирман кариларим».
20.30 «Ала-Тоо».
20.50 «Қайримдуулук дареги: Талас».
21.50 «Ота-онани танламайдилар». Бадиий фильм.

● «ОРБИТА IV»

5.50 Кўрсатувлар тартиби.
5.55 Ишбилармон кишининг шанба тонги.
6.55 Янгиликлар.
7.30 Эрталабки гимнастика.
7.40 Спорт ҳамма учун.
8.10 «Мусиқий чолғулар ва уларнинг тарихи». Кўп серияли илмий-оммабоп фильм премьераси. 6-серия.
8.40 «Қандай қилиб муваффақиятга эришиш мумкин!».
8.55 «Труба» радиоси. Дам олиш кўрсатуви.
9.25 «Марказ».
10.05 Тиббиёт ҳамма учун.
10.45 «ЭХ». Экологик хроника.
11.00 «Тақдир ғилдираги». Дам олиш кўрсатуви.
12.00 «Илҳом манбалари».
12.30 «Немислар Иккинчи жаҳон урушида». Телефильм премьераси. 6-фильм.
14.00 Янгиликлар.
14.20 Кўрсатувлар тартиби.
14.25 «Оқ соябонли арава изидан». Болалар учун телевизион бадиий фильм премьераси («Союзтелефильм» буюртмасига биноан «АЛКО» студияси).
15.30 «Ҳайвонот оламида».
16.30 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм премьераси.
16.55 «Рақслар, рақслар, рақслар». Ўсмирлар ўртасида бал рақслари бўйича Россия чемпионати.
17.35 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Зигфельднинг маҳбубаси». Бадиий фильм (АҚШ, 1941 й.).
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар (сурдо таржимаси билан).
20.20 Кўрсатувлар тартиби.
20.25 «Брэйн ринг».
21.20 Саҳнанинг орқа томонида. «Табассум билан».
21.40 «Пен-клуб». Ёзувчиларнинг телевизион учрашуви.
22.40 «Орловский сувенир» ансамбли ижро этади.
23.00 Янгиликлар.
23.35 «Палитра олдидаги мулоҳазалар». XIX аср белорус мусаввирларининг расмлари ҳақида.
24.00 «Славян бозори» халқаро мусиқа фестивалининг очилиши. Витебскдан олиб кўрсатилади.

● «ДУБЛЬ IV»

7.00 Хабарлар.
7.20 «Бенефис».
8.00 «Сигнал».
8.15 «Крилатскоеда супермотокросс».
8.45 «Ухшаш дунёлар».
9.30 «03» кўрсатуви.

*

10.00—13.05
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

10.00 Шеърият дафтаридан.
10.35 «Интерспорт».
11.05 «Авлодлар».
12.35 Қозоқ Давлат академик халқ чолғу оркестрининг концерти.

*

13.05 Мульти-пульти.
13.15 «Қандай яшаймиз?».
14.00 Ифодалаш санъати. «Нурли олам». Мусаввир С. Халецкая.
14.30 АҚШ телефильмлари ҳафталиги. «Биз борардик...». Болалар учун альманах.
15.00 «Бурда моден» таклиф этади...
15.30 «Рок-кафе».
16.00 «Маданият ва бозор».
16.55 Эълонлар.
17.00 Хабарлар.
17.20 Россия Конституцион суди залидан.

● «ОВРООСИЕ»
17.30—21.20

17.30 Хабарлар.
17.45 «Икки хонанда».
18.15 «Инсоният бойлиги». Видеофильм.
19.00 Хабарлар.
19.20 Манзарали фильм.
19.30 «Тоғ сўқмоқларида». Ҳужжатли фильм.
20.00 Ҳафталик шарҳ.
20.15 «Билгин, топгин». Болалар мусобақалари.
20.55 «Туркия манзаралари».
21.02 Хабарлар.

*

21.25 АҚШ телефильмлари ҳафталиги. «Мушук овловчи». Бадиий фильм.
23.10 Саҳнада цирк. «Тентаклар марафони». Кичик концерт.
23.20 «К-2» таништиради: «У ерда ким бор?», «3, 2, 1», «Медиа», «Қулфбузар ўғри». Бадиий фильм.

Якшанба, 19. VII

● УзТВ I

7.00 «Субҳидам».

*

8.00 «Финист — сарлочин». Бадиий фильм.
9.15 Тижорат канали. «Етти юлдуз».
9.25 «Яшил чироқ».
10.05 «Ижод саҳифалари». Оқилжон Ҳусанов.
10.55 «Юлдуз» шуъласи».
11.30 «Экология». Телевизион альманах.
12.10 Ҳ. Ҳ. Ниёзий. «Ким тўғри». Маннон Уйғур номидаги Санъат институти битирувчилари ижросида мусиқий томоша.
13.30 «Бозор иқтисодиёти йўлида». Хива бадиий буюмлар фабрикаси иш фаолиятидан.
13.50 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Замандас» (қозоқ тилида).

* * *

18.00 Болалар учун. «Кичкинтой» устахонаси.
18.20 «Мультипанорама».
19.00 «Ўзбекистон» ахбороти (рус тилида).
19.20 «Ижодкор ҳаётига бир назар». Кинокўрсатув.
20.30 «Ўзбекистон» ахбороти.
21.00 «Марҳабо, талантлар!». Республика бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг телевизион фестивали. Қашқадарё вилояти.
22.30 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Илонлар водийсининг касофати». Бадиий фильм.
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● УзТВ II

БИШКЕК КЎРСАТАДИ

8.05 — 11.00 Қирғизистон телевидениесининг болалар студияси намойиш этади. Программада: «Бобок, сенин жомогун», «Силер билесинерби!», «Ачик конул балдарбиз», «Ҳамма, ҳаммага хайрли кун», бадиий фильм, мультфильм.

* * *

17.35 «Пекка», «Ўрмон эртаклари». Мультфильмлар.
18.00 «Сайра комуз». Ч. Душеев.
18.30 «Ала-Тоо».
18.50 «Эне тилим — эне сутум». Адабий-мусиқий телетанлов. Финал.
20.30 Кечки видеосалон.

● «ОРБИТА IV»

5.20 Кўрсатувлар тартиби.
5.25 «Руҳни чиниқтириш».
6.25 Ритмик гимнастика.
6.55 Янгиликлар.
7.30 «Спортлото» тиражи.
7.45 «Чашмалар».
8.15 «Эрта саҳарлаб».
8.55 «Ҳамма нарса бўлиши мумкин».
9.25 «Тонг юлдузи».
10.15 «Ўз-ўзингга мадад бер».
10.45 «Камалак». Халқ ижодиёти телекўрсатувлари IX халқаро фестивали. «Янгра, гармонь!» (Россия).
11.20 «Овчи ҳақида эртак». Мультфильм.
11.30 «Марафон-15».
12.10 «Мастер шарафига». Москвада Мейерхольд кунлари.
13.00 «КТВ-1 ҳамда Франс интернасиональ канали» таништиради. «Ёввойи табиат қўриқхоналари» туркумидан телефильм премьераси. 8-фильм.
13.30 «Марк ва Софи». Кўп серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 8-фильм.
13.55 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Кичик сув ташувчи» (Аргентина).
14.00 Янгиликлар.
14.15 «Уолт Дисней таништиради...».
15.05 «Саёҳатчилар клуби».
15.55 «Телелоция».
16.20 «Мулоқот».
17.00 «Панорама». Ҳафталик халқаро кўрсатув.
17.45 Янгиликлар.

Якшанба кинокўрсатуви

18.00 «Фестиваллар, фестиваллар...».
18.40 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Қуролсиз инспектор». Бадиий фильм (БХР).
20.00 Футбол. Россия чемпионати. «Торпедо» (Москва) — «Спартак» (Москва). 2-тайм. «Торпедо» стадионидан олиб кўрсатилади.
20.50 Катталар учун мультфильм.
21.00 «Якунлар».

● «ДУБЛЬ IV»

7.00 Хабарлар.
7.20 Чашмалар. «Одамлар ва денгиз».
8.00 «Афродита ороли». 2-кўрсатув.
8.45 «Хоҳ ишонинг...».
9.15 Триатлон бўйича жаҳон кубоги.
10.00 «Суперкитоб». Мультфильм. 21-серия.

*

10.20—13.25
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

10.20 «Безнен мирас» (татар тилида).
11.55 «Рангинкамон» (тожик тилида).
12.40 «Дўстлик экрани».

*

13.25 Россиянинг телевизион театри. И. Кадомцев. «Маугли». Ёш актёрлар мусиқий театрининг спектакли.
14.45 «Биринчи тайм».
15.00 Россия қобуснomаси. «Сергей Радонежский». 1-фильм.
15.30 АҚШ телефильмлари ҳафталиги. «Биз борардик...». Болалар учун альманах.
16.00 «Ҳайвонот оламида».
17.00 Хабарлар.
17.20 Эълонлар.

● «ОВРООСИЕ»
17.30—18.35

17.30 Хабарлар.
17.45 «Юзма-юз». Видеофильм.

*

18.35 АҚШ телефильмлари ҳафталиги. «Манхэттенга оқшом чўкнач». Ҳужжатли фильм. «Америка хроникалари» туркумидан.
19.10 «Ота». Бадиий фильм.

● «ОВРООСИЕ»

21.02 Хабарлар.
21.20 «Бозор-92». Мусиқий кўрсатув.

«Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз» ҳафтаномасининг 10 июль сонидан олинди.

МУАССИСЛАР:
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ:
700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР:
қабулхона — 32-53-76,
хатлар — 33-29-70, 32-53-79;
эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

Нашр кўрсаткичи 64690 ◎ Босмага бериш вақти 11.30. ◎ Босмага берилди. 11. 40 ◎ Буюртма Г—229. ◎ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.